Doğan Kardeş

SCANFAN

Ocak 1960 ★ 125 Kuruş

MARSIK

Gel Marsık. Sana bir iş var.
Şunlar dizilip sokağa asılacak.
Gördün mü isi? Ne yazılacağını söylemedi.
Kendim uğraşıp cümle yapmağa çalışayım.
BAY KIREÇLİ GİYDİRİN
Bay Kırel kim, tanıyor musunuz?
Harfleri yanlış dizmişsin, çabuk indir onları.
Şuradan birkaç harf çıkaralım.
BİRKİLER YANDI
Herkesi telâşa düşürdü.
Marsık, sana ne yazılacağını söy'emeyi unutmuşum. Hepsini içeriye taşıyalım.
YENİ BİR YILA GİRDİK
HAH HAYY!
Şimdi bir şeye benzedi.

LIBRARY OF SCANFAN

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu : 23 Nisan 1945

•

Sayı: 490 _ Ocak 1960

Fiatı : 125 kuruş

•

Her ayın başında çıkar aylık çocuk dergisi ★ Sahibi : Kâzım Taşkent ★ Yazı işlerini fiilen idare eden : Şükrü Enis Regü ★ Yazı işleri bürosu : Galata, Kuledibi, İlk Belediye Caddesi, Küçük Hendek sokağı No. 27. Kat 1 ★ Mektup adresi : Posta Kutusu : 217 - Beyoğlu ★ Telefon : 44 74 37 - 44 05 39 ★ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ★ Yayınevi telefonu : 27 34 54 ★ Abone şartları : 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ★ Yurt dışı iki misli ★ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ★ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ★ Basıldığı yer : Doğan Kardeş Yayınları A. Ş.

☆

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları Yapı ve Kredi Bankasının kültür hizmetlerinden biridir.

• Dikkat • Dikkat • Dikkat • Dikkat • Dikkat • Dikkat • Dikkat •

Dikkat! Dikkat! Dikkat!

Aboneleri biten kardeşler abonelerini zamanında yenilemeyi unutmasınlar. Biliyoruz, bu işi, çokluk analar - babalar yaparlar. Yani Yapı ve Kredi Bankasının şubelerinden birine gidip abone tutarı olan 10 lirayı yatırırlar. Abone olan kardeşin adını ve adresini kaydettirirler. Yahut da postaneye gidip (Doğan Kardeş, P.K. 1146 - İstanbul) adresine 10 liralık bir havale gönderirler. Çok kolay bir iş diyeceksiniz. Öyle, öyle ama bazan işleri çok olan anneler, babalar bu zahmeti zamanında yapamazlar. Onun için de aybaşı gelince, postacı yeni dergiyi eve getirmez, siz de üzülürsünüz. İşte buna meydan vermemek için abone parasını bankaya yatıracak veya postayla havale edecek her kimse ona bunu daima hatırlatın. Bu iş yapılıncaya kadar her gün sorun: Doğan Kardeş'in abonesini yeniledin mi? diye.

• Dikkat • Dikkat • Dikkat • Dikkat • Dikkat • Dikkat • Dikkat •

DEVLET Baba da Doğan Kardeş Yayınlarını beğeniyor!

Maarif Vekâleti Talim ve Terbiye Dairesinin 2357 sayı ve 24 Eylül 1959 tarihli yazısı

Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. Md. ne

Çocuk edebiyatımızı zenginleştiren yayınlariyle eğitim dâvalarımıza çok müspet hizmetlerde bulunan müessesenizi, bu alandaki çalışmaları Vekâletimizce teşekkürle karşılanmaktadır.

Saygılarımla...

Maarif Vekili a.

★ ★

1960 yılının bütün okuyucularıma ve Türk çocuklarına hayırlar, uğurlar, sağlıklar getirmesini dilerim. DOĞAN KARDEŞ

★ ★

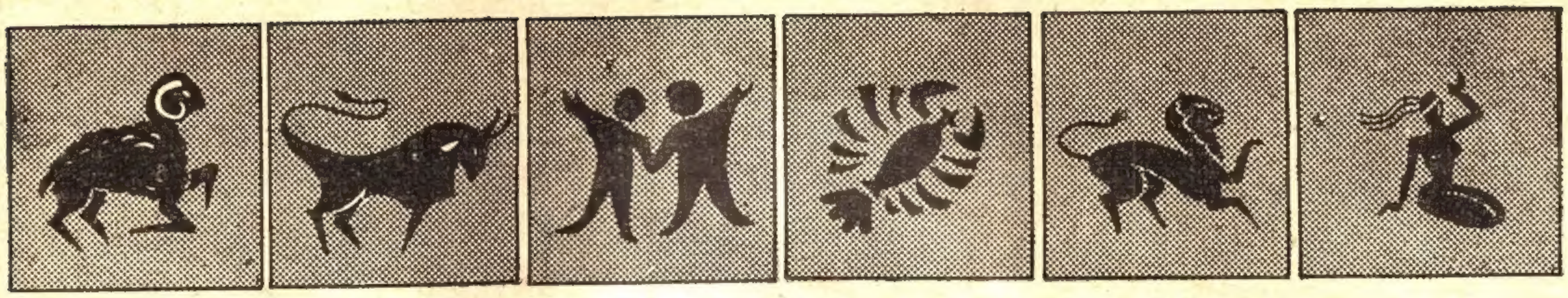

YENİ YIL

BU sayımızla 1960 yılına giriyoruz. Yeni yıl için hepinize sağlık ve saadet içinde güzel başarılar dileriz.

Yılbaşı

Ocak ayının ilk günü Milâdî takvim sistemine göre yılbaşıdır ve o takvimi kullanan bütün Batı memleketlerinde olduğu gibi, bizde de resmî tatil günüdür. Günler gece yarısından başladığı için, Aralık ayının 31 inci günü saat tam 24 te bir taraftan eski yıl sona ererken öbür yandan yeni yılın ilk günü başlar. Yeni yıla neşe ile girmek için eski yılın son gecesini ailece veya eş - dost bir arada şenlikle geçirmek Batı memleketlerinde eskiden beri âdettir. Bu âdet Milâdî takvimin kabulünden sonra bize de geldi ve çok geçmeden benimsendi.

Milâdî Takvim

Bu, yıl sayıları Hazreti İsan'nın doğumundan başaldığı farz olunan bir takvim sistemidir. Bundan dolayı Ocak ayının ilk gününü İsa'nın doğum yıldönümü sanarak yılbaşını Hıristiyanca bir dinî bayram gibi görmek isteyenler varsa da bu pek yanlış bir görüştür. Zira İsa, Ocak ayının ilk günü doğmuş değildir. Ne zaman doğduğu da kesin olarak bilinmiyor. Onun, Milâttan dört yıl önce doğmuş olduğunu iddia eden bilginler bile vardır. Zaten Hıristiyanların en çoğuna göre İsanın doğum günü **Noel**'dir, yani Aralık ayının 25 inci günüdür ve asıl dinî bayram budur. Yılbaşı ise, herhangi bir dinle ilgisi olmayan, milletlerarası bir tatil ve şenlik günüdür. Milâdî takvim de bugün bütün Batı memleketlerinde ve milletlerarası münasebetler için, dünyanın her yerinde kullanılan tek takvim sistemidir. Türkiyemiz bunu 1925 te çıkan bir kanunla resmen kabul etmiştir.

Yıl başları

Çinlilerin pek eski çağlardan beri büyük törenlerle kutladıkları bir yılbaşı bay-

YENİ YILIN EŞİĞİNDE

Çıkarıp attık işte sırtımızdan
Bir eski elbise gibi geçen yılı
Beşiklerde ninnilerle uyuyan
Bebekler yürümeye başladı
Bir yaş daha büyüdü çocuklar
Beli büküldü ninemin
Dünyamız biraz daha ihtiyarladı.

Bindokuzyüzaltmışın eşiğinde
Bir sevinç içimde bir heyecan
Bütün insanlara mutluluk
Hastalara şifadır duam
Yeni yıla girerken Tanrıdan.

Sabih ŞENDİL

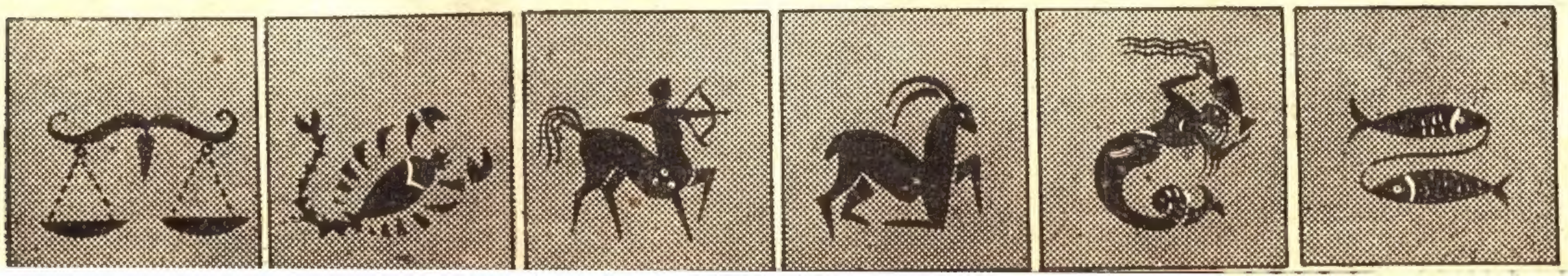

ramları vardır. Dünyanın en eski milletlerinden olan Yahudilerin de ayrı bir yılbaşı günleri vardır ki, dinî bayramdır. Her yıl değişik olarak, fakat daima Ağustos ile Ekim arasındaki günlerden birinde kutlanır. İranlıların da, öteden beri, sayıp kutladıkları millî bir yılbaşı günleri vardır. Nevruz «yeni gün» adı verilen bu bayram her yıl Martın 22 nci günü törenlerle karşılanır. Nevruz, İranlıların millî bayramı olmakla beraber, aslında, bir tabiat bayramıdır. Zira bahar mevsiminin ilk gününü, yani tabiatın kış uyuşukluğundan kurtulup yeniden taze bir hayata kavuşmasını temsil etmektedir.

Dinî bayramlar neden sabit değildir?

Millî Hâkimiyet ve Çocuk (23 Nisan), Gençlik (19 Mayıs), Zafer (30 Ağustos), Cumhuriyet (28 - 30 Ekim) bayramları her yıl hiç değişmeyen tarihlerde kutlanır. Ramazan ayı ile iki dinî bayram ise her yıl değişik tarihlere rasgelmektedir. Belki dikkat etmişsinizdir : bunlar her yıl, bir evvelki yılda olduğundan 10 gün evvel gelirler. Neden böyledir?

Şu sebepten : Millî bayramların günleri Milâdî takvime göre daimî surette sabittir; dinî bayramların günleri ise Milâdî takvimden büsbütün başka bir sistemde bir takvime göre tâyin olunmaktadır.

İki çeşit takvim

En eski zamanlarda insanlar, zamanlarını gökyüzünde ayın görünüşüne göre tâyin ederlerdi. Ayın bir akşam üstü gün batarken incecik bir yay gibi görünmesi ile, sonra her gün biraz daha kalınlaşarak on beşinci gece dolun-ay şeklini alıp sonra incele incele nihayet 29 veya 30 uncu akşam gene incecik bir yay halinde, gün batarken, görünmesi arasında geçen zamana da «ay» adını vermişlerdir. Ondan sonra «ay» sözü hem gökteki kürenin, hem de bir zaman ölçüsünün adı olmuştur. Sonra 12 ay bir yıl sayılmış, böylece bir takvim esası ortaya çıkmıştır. En eski zamanlarda bütün milletlerin takvimi bu esasa göre idi. Ay takviminde altı ay 29, altı ay da 30 gün hesabiyle, ay yılı 354 veya, aradaki kesirlerin de birikmesi ile, 355 gündür.

Ay takviminin eksikliği

Mevsimler ayla değil, güneşle alâkalı olduğu için ay takviminde mevsimlerin zamanı tesbit edilemezdi. Buna çare bulmak için türlü düzenlere başvurulmuş ve nihayet, asırlar geçtikten sonra, güneş takvimi sistemi bulunmuştur. Bu da, sonuncusu XVI ncı asırda olmak üzere, birkaç kere tashih edildikten sonra şimdiki şeklini almıştır. İşte Milâdî takvim denilen sistem bu-

YILMAZIN YENİ BİSİKLETİ

Babası doğum gününde Yılmaz'a yeni bir bisiklet aldı. Çok uzaklara gitmemek şartiyle istediği kadar sokakta bisikletle dolaşmasına izin verdi. Bir de :

— Bisikletle kaldırımdan gitme, diye tenbih etti.

Annesi de diğer taşıtlara yaklaşmamasını, sokağın daima sağından gitmesini söyledi.

Yılmaz, bisikletine bindiği zaman bütün bunları iyice aklında tutuyordu. Gelen geçen otomobillerin karşısına çıkmıyor, daima sağdan gidiyordu. Yalnız sokağın bir yeri tamir ediliyordu. Oradan geçmesi için mutlaka kaldırıma çıkması gerekiyordu. Kaldırım çok düzgündü. Orada gitmek çok hoş oluyordu. Yolun tamir edilen yerini geçtikten sonra da canı kaldırımdan inmek istemedi. Babasının sözünü çabucak unutuvermişti.

Küçük bir kız evinin kapısından koşarak kaldırıma çıktı. Yılmaz bisikletini birdenbire durduramadı. Kıza çarpıp yere yuvarladı. Kendisi de bisikletle beraber bir tarafa düşmüş, bacağı sıyrılmış, eli acımıştı. Kıza bir şey olmamıştı, ama elindeki bebeğinin parça parça olduğunu görünce ağlamaya başladı. Yılmaz :

— Ağlama kardeşim, dedi. Ben sana bu bebeğin tıpkısını bulup alırım.

Yılmaz, uzun zamandan beri kendisine güzel bir top almak için para biriktiriyordu. Bu parayla çocuğun kırılan bebeğini almak zorunda kaldı. O gün bu gün artık bisikletle hiç kaldırıma çıkmıyor.

dür. Ay takvimi şimdi hemen hemen yalnız bazı Müslüman memleketlerinde kullanılmakta olan Hicrî takvimden ibarettir. Bu takvimin yılları, Hazreti Muhammed'in Mekke'den Medineye hicret etmesi (göçmesi) tarihinden başladığı için, Hicrî adını almıştır. Milâdî takvime göre, Hicretin tarihi 16 Temmuz 622 dir.

Güneş yılı 365 (dört yılda bir 366) gündür, ay yılı ise 354 (/355) gün olduğu için arada 10 gün kadar fark vardır. İşte bu fark yüzünden dinî bayramlar her yıl on gün kadar erken gelir. Çünkü onlar Hicrî takvime göre tâyin edilmektedir. Meselâ Ramazan ayı her yıl 10 gün erken gele gele 30 yıl zarfında dört mevsimden geçer. Otuz yaşını doldurmuş olanlar Ramazanı ve dinî bayramları dört mevsimde görmüş olurlar.

Hicrî takvime göre yılbaşı Muharrem ayının birinci günüdür. O gün aile ferdleri ve bildikler birbirlerine yeni yılı tebrik ederler. Ufak-tefek hediye verildiği de olur. Fakat yılbaşı ne tatil günüdür, ne de bayram sayılır. Hattâ bir kısım Müslümanlarca Muharrem ayının ilk on günü matem günleri sayılmaktadır.

Ay takvimi, dünya işlerinde kullanılmaya pek elverişli olmayan eski iptidaî bir sistemdir. Böyle olmakla beraber bu takvim Osmanlı Saltanatı devrinde ilkin yalnız olarak, sonraları Rumî denilen eski Roma güneş takvimi ile birlikte uzun müddet devlet işlerinde ve halk arasında kullanılmıştır. Bugün Türkiye Cumhuriyetinde resmî takvim, bütün Batı devletlerinde olduğu gibi, Milâdî takvimdir. Hicrî takvim yalnız dinî günlerin tâyini için salâhiyetli fen ve din adamları tarafından kullanılmaktadır. Rumî takvim ise büsbütün kaldırılmıştır.

A. B.

TABİATTA NELER OLUYOR

WALT DISNEY

ÇAMUR PERDE

Kurbağa, düşmanlarından korunmak için türlü çarelere baş vurur Bazan suyun altından kaçtığı görünmesin diye dipteki çamurları karıştırarak suyu bulandırır Bu karışıklık içinde, o bir yolunu bulup kaçarken düşmanı çamurlu, bulanık suyu boşuna gagalar durur. Bu keskin gaganın bir vuruşu zavallı kurbağayı öldürmeye yetecek kadar sert ve şiddetlidir.

TASMANYA KURDU

Tasmanya kurdu denilen bu hayvan dört ayrı hayvanın özelliğini kendisinde toplamıştır. Gövdesi köpeğinkini andırır, ama kuyruğunu sallayamaz. Sırtı kaplan postu şeklinde çizgilidir Kanguru gibi bir de kesesi vardır Hızlı gitmek istediği zaman arka ayaklarının üstünde doğrulup, tıpkı kanguru gibi, sıçraya sıçraya koşar

DELİ FİŞEKLER

Bazı soğuk memleketlerde bulunan bu deniz kuşunun, yumurtadan yeni çıkmış yavruları uçmak için kanatlarındaki tüylerin iyice büyümesini bekliyemezler İki haftalık olunca kayaların tepesindeki yuvalarından kendilerini aşağıya atıverirler Uçmak için tüysüz kanatlarını boş yere çırpmalarının bir faydası olmaz. Ya denize düşerler, ya kayaların üstüne. Sağlam yapılı oldukları için böyle tehlikeler onları kolay kolay yıldırmaz.

KARDAN KIZ

BİR ormanın yakınındaki küçük bir köyde iyi kalpli bir karı koca yaşıyordu. Birbirleriyle iyi geçiniyorlar, karınlarını doyurmak için bol bol yiyecek buluyorlardı, ama bir üzüntüleri vardı. Hiç çocukları olmamıştı. Yalnızlıktan canları sıkılıyordu. Bazan kulübelerinin önüne oturur, komşu çocuklarının oyunlarını seyrederlerdi.

Çocuklar, bir gün kocaman bir kardan adam yaptılar. Sonra da onu kar topuna tuttular. Çocuklar evlerine dönünce adam karısına :

— Gel, biz de kardan adam yerine kardan kız yapalım, dedi. Bilinmez, belki canlanıverir de, gerçekten bizim kızımız olur.

Böylece arka bahçeye, kimsenin göremiyeceği bir yere kardan kızı yaptılar. O kadar özendiler ki, görülmemiş derecede güzel bir kız oldu.

Adam :

— Benim güzel kızım, ne olur bizimle konuş, dedi.

Kadın :

— Başka çocuklar gibi oyna, zıpla, diyerek kardan kızı okşadı.

O anda kızın göz kapakları oynadı. Yanakları biraz pembeleşti. Dudakları aralandı, hafifçe gülümsedi. Gözleri açıldı. Gök gibi masmaviydi. Birden yerinden sıçrayarak karların üstünde koşup oynamaya, dansetmeye başladı. Havada oynaşarak dökülen kar taneciklerine benziyordu.

Adam :

— Allaha şükürler olsun, bize de bir kız çocuk verdi, diyerek seviniyordu. Aman kızımız üşümesin, onu bir battaniyeye saralım.

Kardan kız :

— Ben sıcağı sevmem, deyince onu odada ateşten en uzak bir yere oturttular.

Adam hemen sokağa çıkarak kıza beyaz kürkten bir palto, bir şapka ve içi kürklü beyaz ayakkabılar aldı. Kardan kız bunları giyince :

— Çok sıcak oldu, diyerek şikâyet etmeye başladı. Bahçeye çıkmak istiyor, annesi bırakmıyordu.

— Bak sana yatak yaptım, yat uyu, diyordu.

Kardan kız :

— Ne olur, beni yatırmayın, diye yalvardı. Biliyorsunuz, ben karların içinden çıktım. Bütün gece karların üstünde oynamak istiyorum.

Kardan kız, ay ışığında bir peri kadar güzel görünüyordu. Adamla kadın kulübenin penceresinden ayrılamıyor, kızlarına baka baka doyamıyorlardı.

Sabah olunca kulübeye girdi.

— İşte benim kahvaltım, diyerek bir buz parçasını emmeye başladı.

Bütün gün açık havada komşu çocuklarıyla oynadı. Çocuklar onu çok sevmişlerdi.

Bütün kış böyle geçti. Gece olunca yatağına girmiyor, karların üstünde oynuyordu. Bundan başka annesinin her dediğini yapıyordu.

İlkbahar yaklaşıp karlar erimeye başlayınca, kıza bir durgunluk geldi. Eski neşesini kaybetmiş gibiydi. Bir gün annesiyle babasına :

— Artık bahar geliyor. Ben kar kızıyım. Karlar eriyince buralarda yaşayamam. Başka bir yere gideceğim, dedi.

Adam da, kadın da sevgili kızlarından ayrılmak istemiyorlardı. Ona sımsıkı sarıldılar. Kız gittikçe küçülmeğe başladı. Az sonra yerde biraz su ile, kızın kürk paltosu, şapkası ve ayakkabılarından başka bir şey kalmadı. Ama adamla kadın kızı hâlâ karşılarında görüyorlardı. Az önce adamın sürgülediği kapı kendi kendine açıldı. Soğuk bir rüzgâr odayı kapladı. Kardan kız gözden kayboldu.

Adamla kadın onu bir da-

— Sonu 49. sayfada —

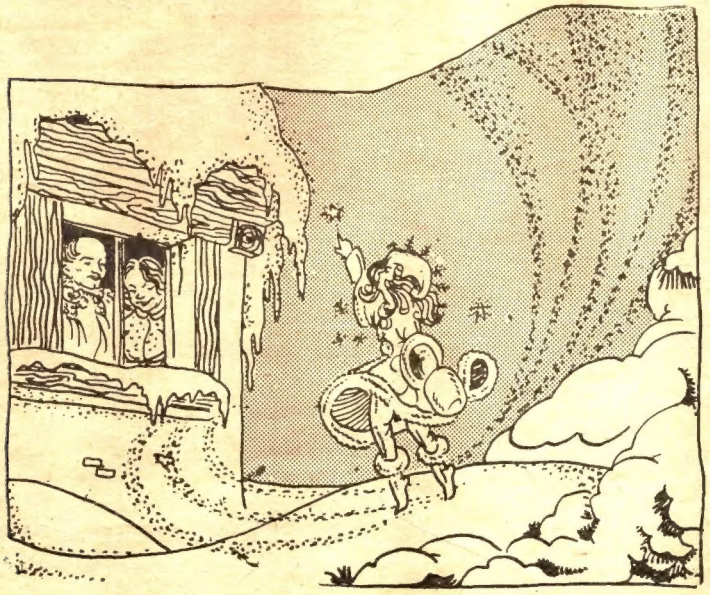

KEDİCİKLERİN FENDİ KOBRAYI YENDİ

Bu sayfalarda okuyacağınız yazı ve şiirler Hindistanda çıkan yıllık SHANKAR's CHILDREN's ART adlı «Çocuk Sanatı» albümünün 1959 sayısından seçilerek Türkçeye çevrilmiştir. Asılları İngilizcedir. SHANKAR her yıl Dünya çocukları arasında resim, yazı ve şiir yarışmaları tertipler ve neticeleri de ertesi yıl albümünde yayınlar. Resimden mükâfat kazananlar arasında memleketimizden Burhan Pehlivanoğlu (yaşı 10) ile Ali Güngör (yaşı 14) vardır. Kendilerini tebrik ederiz.

Bu önemli yarışma hakkında gelecek sayıda geniş bilgi verilecektir.

İKİ kedi yavrusunun küçük bir çocuğu ölümün pençesinden nasıl kurtardığını aranızda bilen var mı? Dört yıl önce başımıza gelen bir olay, kediler hakkındaki eski düşüncelerimizi değiştirdi.

Güzel, çevik bir tekir kedimiz vardı. Onun iki oyuncu yavrusundan hoşlanmıyan tek kişi babamdı. Yanına yaklaşırlarsa bastonla kovduğu bile oluyordu. Evimiz, şehrin bir ucundaydı. Ahşap ve tek katlıydı. Arkasında bodur ağaçlar ve yabani otlarla kaplanmış bir saha vardı. Biz annemle, o tarafa bakan bir odada yatıyorduk.

Bir yaz günü, öğleden sonra altı aylık kız kardeşim bu odada yere serilmiş bir hasır üstünde uyuyordu. Babam çalışıyor, ben erkek kardeşimle oturma odasında oyun oynuyordum. Annem bize kahvaltı hazırlıyordu. Kedi yavruları, uyuyan çocuktan biraz ötede, yatak odasının taraçasında oynuyordu. Kapı açıktı. İşte bu sırada, bir buçuk metre kadar uzun bir kobra yılanı yavaşça içeriye süzülmüş, çocuğun yanına doğru gidiyormuş. Yavrular o anda bunun farkına varmışlar. Biri fırlamış, gidip yılanın kuyruğuna pençe atmış. Sonra da yılan kendisini ısırmasın diye hemen geri kaçıvermiş. Yılan birden kafasını kaldırmış. Korkunç bir ıslık gibi ses çıkararak kediciğe dönmüş. Bu sefer ikinci yavru hiç vakit kaybetmeden yılanın kuyruğuna saldırmış ve o da yakalanmadan kaçmış. Yılan kızgın kızgın bakıyor, ama ne kedileri yakalıyabiliyor, ne de çocuğa yaklaşabiliyormuş. Yanlız kafasını kaldırıp korkunç sesler çıkararak küçük düşmanlarına gözdağı vermeğe çalışıyormuş. Bu durum, annemin odaya girmesine kadar sürmüş. O, korkup haykırmaya başlayınca biz de, babamın peşinden, yatak odasına koştuk. Annem tir tir titriyor: «Yavrumu kurtarın,» diye bağırıyordu. Babam bir an için yerinde donakalmıştı. Her zaman babamı görür görmez yanından kaçan kediler, bu sefer kıpırdamamış, yılanı bulunduğu yerde sanki bir resim gibi durdurmuşlardı. Çocuğa doğru gitmek isteyince yavrulardan biri kuyruğuna asılıyor, yılan da oraya dönüyordu. Babam çok vakit geçirmeden koşup uzun bir sopa getirdi. O, yılanı öldürünceye kadar kediler başından ayrılmadılar. Annemin halini görünce ne kadar şaşırmıştık!...

Kendi çocuğunu yerde bı-

BU YAZIYI

Dedem beni çok sever. Ben de dedemi severim. Dedem beni daima güldürür. Yazı masasının yanına oturur, bir şey okur. Bizimle oynar. Bize pek hoşumuza giden şaşılacak masallar anlatır. Ne zaman babam beni dövse dedem yetişir, ona çıkışır, beni okşar. Bir gün:

Dede: — Ne yapıyorsun orada Babu?

Ben: — .....

Dede: — Neye cevap vermiyorsun?

Ben: — Bir yazı plânı düşünüyorum dedeciğim, beni şaşırtmayın.

Dede: — Ya!... Demek yazı plânı düşünüyorsun. Öyleyse seni lâfa tutmıyayım.

O sırada küçük kızkardeşim yüksek perdeden türkü çağırarak oynaya oynaya içeri girmesin mi?

Öfkelendim ona.

Ben: — Çık dışarı.

Dede: — Yo!... Lolita, ünlü yazar Sayın Babu büyük bir roman yazıyor. Rahatsız etme onu.

Bu arada annem bana sesleniyordu:

— Babu Sarado'lara git de sor bakalım bizim...

Ben: — Yok anne Şimdi hiçbir yere gidemem.

Anne: — Neden? Ne yapıyorsun ki? Dedenin söylediği masalları dinlemekten gayrı?

Dede: — Ayol senin oğlun büyük yazar olmak yolunda. Rahatsız etme onu. Armağan kazanacak.

Ben: — A! Dedeciğim, hepiniz engel oluyorsunuz. Nasıl yazabilirim bu halde iken ben?

rakarak kedi yavrularını kucaklayıp bağrına basmış, durmadan öpüyordu. Sonra babamı tatlı tatlı azarladı: «Şimden sonra bunları dövmek yok, anlıyor musun? Çocuğumuzun hayatını bunlar kurtardı.»

Gautan Kumar Mısra
(13 yaşında) Hindistan
(Mükâfat kazanmıştır.)

★

UNUTTUM

Hocam döğdü beni,
Ağladım durdum.
Sonra gece oldu,
Yattım uyudum.
Sabahleyin kalktım,
Güldüm oynadım.
Okumak için sonra,
Gene gittim okula.

RAJANAIN SINGH
(6 yaşında) Hindistan

☆

☆

YANGINDAN SONRA

Vâdileri süpürür,
Tepelere tırmanır,
Kocaman alev alev dilleri yalayıp geçer,
Aman vermez öldürür.
Korkuyla kaçışır hayvanlar
Tüyleri ateşten alaz alaz
Kaçıp kurtulsalar bile elinden
Yiyecek şeyleri kalmaz.
Yangın sönünce kapkara her yer
Hayvanlar yatıyor ölü
Yemyeşildi eskiden bu otlar
Yeterdi hepsine, bol, bereketli.
Zift gibi simsiyah kanatlar yerlere serilmiş,
Çıkmaz olmuş sesleri artık,
Yangın acımadan kıymış,
Tüylerini yakıp kül etmiş.
Ağaçlar da öyle yanmış ki dayanılmaz
Göz alabildiğine kararmış,
Taze yapraklarının külleri
Cansız dallar yeri kaplamış.
Hayatta kalan zavallıcıklar
Ölülerden beter,
Onların da kapkara her yeri
Çok acı çekmişler.

Edward John Pike
(12 yaşında)
Avustralya

★

GÜLE GÜLE

Karşı duvara bakıyordum
Yattığım yerden
Sabah olmuştu
Güneş doğmuştu.
Yukarıdan aşağıya
Karıncalar iniyor
Aşağıdan yukarıya
Karıncalar çıkıyordu.
İki karınca karşılaşınca
Biraz durdular
Sonra birbirlerine
«Güle güle» dediler.

Pashupati Nath Sing
(8 yaşında)
Hindistan
Çeviren : S. Ö.

NASIL YAZDIM?

Dede: — Öyleyse ben gözeteyim de kimse seni rahatsız etmesin.

Bir müddet sonra:

Ben: — Ah dedeciğim, çok düşündüm ama, yazamıyorum işte.

Dede: — Yok, yok! Pekâlâ yazabilirsin.

Ben: — Nasıl yazarım?

Dede: — Nasıl mı? Kalemin yok mu? Onunla.

Bütün öfkem dağılıverdi.

Ben: — (Gülerek) Dedeciğim maksadım o değil, benim. Ne üzerine yazabilirim, demek istiyorum.

Dede: — Beyaz kâğıdın yok mu, oğlum?

Ben: — Ne demek? Elbette var.

Dede: — Öyleyse onun üzerine yazsana

Bizim bu konuşmamızı annem de işitiyordu. Güldü; dedem güldü, ablam güldü. Herkesin güldüğünü görünce küçük kardeşim de güldü. En sonunda ben de güldüm.

Fırtına sona erip hava sakinleşince annem elini başıma koydu:

— Oğlum yarışmıya göndermek için bir şey yazmağa mı uğraşıyorsun? Muhakkak kazanacaksın.

Ben: — Peki ama hangi konu üzerine yazayım?

Anne: — Şimdi burada ne oldu ise onu yaz.

Yerimden sıçradım.

Ben: — Evet anneciğim, onu yazacağım. Sana çok teşekkür ederim. Sen pek iyisin, anneciğim.

T. Sası (yaş 8) Hindistan
(Birinci Mükâfat)

ÇAYIR KUŞU

Göremiyorum ama sesini duyuyorum
Bir yaz gününde,
O kadar açık geliyor, uzaktan,
Yukarıdan, ötelerden..
Düşünmek ufacık bir kuşun
Böyle tatlı şarkı söylemesini.
Sesi yankılanır tepelerde
Çınlar mavi göklerde..
Düşünmek yükseklerde uçan bir kuşun
Otların arasında yuva yapmasını.
Onu arasak bile bulamayız,
Yakınlarında dolaşır dururuz.

Virginia Lee Suckling
(12 yaşında)
Yeni Zelând
Mükâfat almıştır

●

ANNEM

Seni trenlerden, uçaklardan çok severim
Bulutlardan, renklerden de çok
Altın, gümüş paralar kalır yanında değersiz
Şekerler tatsız.
Sen benim altınım, incimsin
En iyi annesi dünyanın..

Hindistan
Devnandan Ubhayaker
(6 yaşında)

BALONLU FİL

Hayvanat bahçesine küçük bir fil gelmişti. Onu etrafı alçak bir taş duvarla çevrili bir yere koydular. Duvarın üstünden diğer hayvanlar, gelip geçen seyirciler iyice görünüyordu. Bakıcısı :

— Bu yeni fil çok talihliymiş, diye söylendi. Burada canı hiç sıkılmaz. Şimdi buna bir ad koymalıyım. Ama birkaç gün beklesem iyi olur. Belki çocuklardan biri duyulmamış güzel bir isim bulur.

Küçük fil adamın verdiği yemin hepsini birden yedi. Ama karnı doymadı. Adam kendi yiyeceğini duvarın üstüne koyarak gazete okumaya dalmıştı. Fil bunu görünce yavaşça hortumunu oraya uzattı. Peynirli sandviçin tadı çok hoşuna gitti.

Adam çok geçmeden olanların farkına vardı. Filin oburluğuna kızdı.

— Ona unutamıyacağı bir ceza vereyim de bir daha benim şeylerime dokunmaya tövbe etsin, diye düşündü.

Ertesi günü yine yanına bir sandviç koyarak duvara oturdu. Bu seferki sandviç peynirli değildi. Peynir yerine içine sabun parçaları doldurmuştu. Fil bakıcısına göstermeden bu sandviçi de olduğu gibi yutuverdi. Çok susamıştı. Arkasından epeyce su içti.

İşte o zaman hortumunda tuhaf bir şey olmaya başladı. Nefes verirken hortumunun ucundan irili ufaklı sabun balonları çıkıyordu. Biraz su daha içince balonlar çoğaldı. Ne olduğunu anlıyamamıştı. Bağırdıkça balonlar etrafa daha çok saçılıyordu. Duvarın arkasına bir sürü çocuk birikmişti. Filin bu tuhaf haline katıla katıla gülüyor :

— Balonlu file bakın, diyerek herkesi oraya çağırıyorlardı.

Filin bakıcısı hayvanın haline acıyarak ona sabun yedirdiğine pişman oldu. Çok su içmemesi için hemen su kabını boşalttı. Sabunlar bir daha ağzına gelmesin diye file bolca ot yedirdi.

Hayvan artık rahatlamıştı. Başına toplanan çocuklara bakıyordu. Bakıcısının aklına güzel bir şey geldi.

— Aferin çocuklar, dedi. Bu file koyacak ad bulamıyordum. Siz ona «Balonlu Fil» diyordunuz ama ben bunu kısaltarak «Balon» yapacağım. Bu isim ona yakıştı değil mi ?

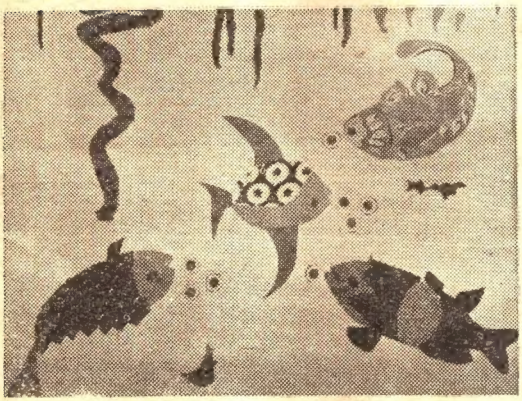

RESİM SERGİSİ — Geçen ay İstanbul Şehir Galerisinde, Belçikalı çocukların resim sergisi açıldı. Büyük bir ilgi gören bu sergide Belçikalı kardeşlerin çok güzel resimleri vardı. Yukarıda bu resimlerden ikisini görüyorsunuz. Solda kumaş parçalariyle yapılmış balıklar, sağda altı yaşında bir kızın yaptığı çoban ve koyunlar.

Kış Ortasında Kır Gezisi

GÜNER Teyze, gökyüzüne bakarak :

— Çocuklar, hava bozacak galiba, dedi.

Fatoş'la Sibel de bundan korkuyorlardı, ama Teyzemizi belki bir daha razı edemeyiz, diye o gün gitmek için ısrar ettiler. Sibel :

— Bugün benim doğum günüm. Doğum günümü mutlaka eğlenceli geçirmek isterim, diye tutturuyordu.

Güner Teyze :

— İyi düşündünüz mü, diye tekrar tekrar sordu. Sonradan pişman olursanız ben karışmam. Bana kalırsa bu geziyi havanın açık olduğu bir güne bıraksak çok iyi olur.

Bu sözler çocukların canını sıktı. Birkaç gün önceden hafta tatilini Kumluca adasında geçirmeyi kararlaştırmışlardı. Teyzelerinin adada bir sayfiye evi vardı. Çocukları otomobille cumartesi günü oraya götürecek, pazar günü akşama doğru geri döneceklerdi. Sibel en sevdiği dört arkadaşını, Oya, Günseli, Çiğdem ve Türkân'ı da bu gezintiye davet etmişti.

Kumluca adası karaya çok yakındı. Eski bir tahta köprüyle geçiliyordu. Kumsalda 25 tane sayfiye evi vardı. Kış olduğu için hepsi boşalmıştı.

Yola çıktıktan az sonra yağmur başladı. Güner Teyze geri dönmek istiyor, çocukların hepsi birden gitmek için yalvarıyordu. Fatoş :

— Yarın hava açar, diyordu. Bugün de evin içinde ateş yakar, birbirimize hikâyeler anlatarak eğleniriz.

Otomobil eski tahta köprüyü geçerken bir çatırtı duyuldu. Köprü yıkılırsa diye çok korktular, ama bir şey olmadan adaya çıktılar. Evlerin kapı ve pencereleri kapalı olunca ada çok ıssız görünüyordu. Hem evin içi pek soğuktu. Derhal ateş yakmaları gerekiyordu. Fatoş elektriği yakmak istedi, yanmadı. Adaya kışın cereyan verilmediğini o zaman hatırladılar. Mutfakta eski bir gaz lâmbası bulduldular, ama içindeki gaz çok azdı. Güner Teyze :

— Yaz gelmeden önce burada kalmak istiyeceğinizi bilmiyordum ki, dedi. Şimdi ne yapacağız?

Sibel gülerek :

— Bizim gözümüzü korkutmaya çalışmayın, dedi. Karanlık da olsa burada kalıp eğleneceğiz.

Karanlıkta oturmaları, yemek yemeleri çok zor olacaktı. Güner Teyze gelirken yanından geçtikleri bir köye gidip gaz almayı düşündü. O dönünceye kadar kızlar da ateşi yakacaklardı.

Az sonra kızlardan birisi mutfakta bağırmaya başladı. Odadakiler hemen yanına koştular. Türkân korkusundan masanın üstüne çıkmıştı. Onu korkutan şeyin küçük bir fare olduğunu anlayınca hep birden gülüp, alay etmeğe başladılar. Türkân :

— Ben fareden korkmam, diyordu.

— Öyleyse niçin masanın üstüne çıktın?

— Yanlışlıkla fareye basmayayım diye.

Kızlar ateşi yaktılar, yatakları yaptılar, sofrayı hazırlayıp teyzelerini beklemeğe başladılar. Bu işler bitinceye kadar hava iyice kararmıştı. Güner Teyze görünürlerde yoktu.

Bu sırada şiddetli bir rüzgâr evi temelinden sarstı. Çiğdem korkuyla :

— Şuraya bakın, diye bağırdı.

— Ne oluyor? Yoksa Türkân'ın faresi geri mi döndü?

— Alayı bırakın da pencereden dışarı bakın biraz. Dalgalardan başka bir şey görünmüyor.

Dalgalar bütün kumsalı kaplamış olmalıydı. Ev, simsiyah bir denizin üstünde yolunu kaybetmiş bir gemiye benziyordu. Artık hepsi eğlenceden vazgeçmişti. Bir an önce adadan karaya geçmek istiyorlardı. Sibel :

— Teyzeme yolda raslasak onu da geri çevirir, hep beraber otomobille rahatça evlerimize döneriz, diyordu.

Sokaktaki sular bazı yerde dizlerine kadar geliyordu. Kaybolmamak için el ele tutuşarak evlerin yanı sıra ilerlemeğe başladılar. Köprünün olduğu yere gelince hayretten donakaldılar. Denizin üstünde simsiyah, azgın dalgalardan başka bir şey görünmüyordu. Gözleri karanlığa alışmıştı. Köprü yerinde olsaydı farketmemeleri imkânsızdı. Köprü zaten çok eskiydi. Fırtına çıkınca yıkılmış, parçaları denize sürüklenip gitmişti.

Ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Hem karşıya geçemediklerine üzülüyor, hem de teyzelerini merak ediyorlardı. Adada yalnız başlarına kalmışlardı. Eve dönmeye can atıyorlardı, ama bu fırtınada kendilerini kurtarmaya kimse gelemezdi. Üzgün üzgün yine sayfiye evine döndüler.

Getirdikleri yiyeceklerden bazılarını isteksiz isteksiz yediler. Sular eve girerse diye yatıp uyumaya bile korkuyorlardı. Nihayet sıra ile içlerinden bir kişinin nöbet tutmasına, diğerlerinin uyumasına karar verdiler.

Çiğdem nöbetteyken ortalık aydınlanmağa başladı. Dalgalar evin duvarlarına kadar geliyordu. Kızcağız korkuyla etrafa baktı. Mutfak tarafından sular içeri giriyordu. Ev, her an çökebilirdi. Hemen evden çıktılar. Adanın en yüksek yerinden geçerek karaya yakın olan tarafına gittiler. Dikkatle denize bakıyor, bir şey görürlerse imdat istemeğe hazırlanıyorlardı. Teyzelerinin onları kurtarmak için bir çare bulacağını umuyorlardı.

Derken uzaktan bir karaltı göründü. Az sonra bunun bir motor olduğunu anladılar. Hep birden : «İmdat!» diye bağırıyorlardı. Sesleri rüzgârın uğultusuna karışıyordu.

Adam, kızları motora alırken birer birer sayıyordu. Altısı da binince :

— Tamam, dedi.

Motoru teyzelerinin yolladığını anlamışlardı, ama o görünürlerde yoktu. Adam yolda olanları anlattı :

— Ben gazeteciyim. Dün bir kaza olduğunu duyunca bu tarafa geldim. Teyzeniz bir otomobil kazası geçirdi. Ama merak etmeyin, durumu ağır değil. Birkaç gün sonra hastaneden çıkacak. Durmadan bu adada kalan kızlardan, yani sizlerden bahsediyordu. Doktorlar hasta olduğu için sayıkladığını sanarak sözlerine inanmadılar. Ben belki doğrudur, diye bu motoru bulup yola çıktım. İyi ki gelmişim. Hem siz kurtuldunuz, hem de gazeteye havadis çıktı.

Biraz düşündükten sonra sözlerine devam etti :

— Peki, bu mevsimde burada ne arıyordunuz?

— Hafta tatilini geçirip eğlenmek istemiştik. Sibel'in de doğum günüydü. Ama başımıza böyle şeylerin geleceğini nereden bilelim!...

Sibel zorla gülümsiyerek :

— Teyzem hastanedeyken doğum günüm ne güzel kutlandı, dedi.

Gazeteci teselli etmeye çalışarak :

— Üzülmeyin, dedi. Çok korkulu dakikalar geçirmişsiniz, ama bu doğum gününüzü ömrünüzün sonuna kadar unutmazsınız.

Semra ÖZİN

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Çabukluk Ömrünüzü Uzatıyor!.

Karagözcük — Babacığım, biliyor musun, bugün bize öğretmenimiz ne anlattı?

Karagöz — Ne bileyim oğlum, keramet sahibi değilim ki... Söyle de anlıyalım.

Karagözcük — Eisenhower'in son iyi niyet gezisini harita üzerinde anlattı.

Karagöz — Sahi, kalb hastası olan bu ihtiyar adam günlerce şehir şehir, memleket memleket dolaştı.

Karagözcük — Biliyor musun, bu gezide Eisenhower kaç kilometre yol almış?

Karagöz — Nereden bileyim oğlum, her halde binlerce olacak.

Karagözcük — Tam 40771 kilometre.

Karagöz — Yaa, gördün mü bak?

Karagözcük — Bütün gezi 19 gün sürdüğüne göre, bu yolu, her memlekette ortalama birer gün kaldığını kabul edersek, 8 günde almış oluyor. Yani günde birbiri üstüne ortalama 5096 kilometre, yani şöyle böyle her gün İstanbul'dan Ankara'ya 5 defa gidip gelmiş gibi bir şey.

Karagöz — Dehşet doğrusu.

Karagözcük — Öğretmenimiz bize şunu hesab ettirdi: Bir insan saatte ortalama 5 kilometre yürüyebilir. Bir günde 8 saat yürümek şartiyle günde 40 kilometre yol alır. O halde Eisenhower 8 günde aldığı bu 40771 kilometrelik yolu yürüyerek yapmak isteseydi, biliyor musun kaç gün yürümesi gerekirmiş?

Karagöz — Çabuk söyle, meraktan çatlıyacağım.

Karagözcük — Sınıfta hesabını yaptık, tam 1019 günde.

Karagöz — Sakın yanlışlık olmasın oğlum?

Karagözcük — Hayır, hayır, hiç yanlışlık yok babacığım. Bak hesap meydanda: İnsan, bir günde yürüyerek 40 kilometre aldığına göre, 40771 kilometrede kaç defa 40 varsa o kadar gün yürümesi lâzım değil mi? İşte, 40771 i 40 a bölersek, yuvarlak hesap 1020 çıkar. Yani 1020 gün. Bu da aşağı yukarı üç yıl tutuyor.

Karagöz — Bakındı hele. Tevekkeli çabukluk çağındayız demiyorlar. Demek insanoğlu aklının icadı uçaklarla üç yıllık yolu 8 günde alıveriyor. Sen gel de buna hayran olma.

Karagözcük — Evet babacığım, doğrusu biz de çok şaştık. Ağzımız açık kaldı. Dünyamız teknik ilerlemeler sayesinde ne kadar küçülmüş.

Karagöz — Eskiden üç yılda görebileceğim şeyleri şimdi 8 günde görebiliyorsam bu demektir ki, zamanımızı daha verimli, daha faydalı kullanabiliyoruz. Az zamanda çok şey görüp öğrenebiliyoruz. Bu demektir ki, ömrümüz de uzuyor.

Karagözcük — Ah babacığım, ne isterdim ben de bir şey icad etmeyi.

Karagöz — İcad edenler senden, benden başka insanlar değiller ki... Yalnız çalışıyorlar. Onun için sen de çalışırsan, her halde sen de muradına erersin.

EVET Mİ, HAYIR MI?

1. Büyük Okyanus adalarında seyahat eden bir adam, mektubunda 21 ocak perşembe günü Wake adasından yola çıkarak 20 ocak çarşamba günü Midway adasına geldiğini yazıyor. Tarihte bir yanlışlık mı var, dersiniz?

2. Atlas Okyanusundan Panama Kanalını geçerek Büyük Okyanusa çıkarsanız doğudan batıya doğru mu gitmiş olursunuz?

3. Dişi penguen uçar mı?

4. Kuzey Amerikadaki Büyük Göllerin en büyüğü Superior Gölü müdür?

5. Bir topu havaya dimdik attığınız zaman tekrar yere inmeden önce hareketsiz kalır mı?

6. Kahvenin anavatanı Arabistan mıdır?

(Cevaplar 49 uncu sayfada)

Geçmiş yıllarda İstanbul : Boğaziçinde bir çeşme.

TÜRK İSTANBUL

SİZ, Aksaray semtine niçin Aksaray, Fatih semtine niçin Fatih, Çarşambaya Çarşamba... Vefa'ya Vefa denilmesinin sebeplerini biliyor musunuz, ya da bunu hiç merak ettiniz mi?

Ben, İstanbul'a Türklerin yerleşmesi hakkında birçok kitap okumuştum. Bu, çok hoş bir hikâyedir.

Şimdi düşünün : İstanbula Türk orduları girmiş, mağlûp Bizans, korkudan kaçacak delik arıyor, şehir iyice boşalmış, hemen hiç kimse kalmamış...

Genç padişah, ard arda fermanlar çıkarıyor, kimse yerini yurdunu terketmesin, Bizanslılara bir şey yapacak değiliz, Türkler mağlûplara el uzatmaz, diyor.

Bir yandan da bu boş şehre Türkleri düzenli bir şekilde yerleştirmek için plânlar hazırlatıyor.

Anadolu'nun en seçme ahalisinden ve hısımı akrabası İstanbul fethinde dövüşen şehid veya gazi ailelerinden isteyenleri getiriyorlar, İstanbula yerleştiriyorlar.

Meselâ Aksaray mı? İşte o mahalle Anadolu Aksarayından gelmiş göçmenlerin yerleştiği yerlerdir.

Bu yerleştirme yapılırken, şuna çok dikkat ediliyor : Her semte, her mahalleye bir büyük bilgin, bir büyük ermiş oturtuluyor. O bilgin, servetinin müsaadesi kadar mahallesine ya bir küçük mesçit, ya bir mektep, ya bir cami, bir çeşme, bir hamam... Bunların ya birini, ya birkaçını yaptırıyor, armağan ediyor. Meselâ Vefa, Şeyh Vefa'nın oturduğu mahalledir. Molla Güranî, Balî Paşa, Hoca Paşa ilh... semtleri böylece adlanıyorlar... Bu âdet asırlarca devam edip gidiyor.

Vaktiyle, daha İstanbul Bizanslılar elindeyken, Kadıköy tarafında, Türk toprağında bir Ahî ocağı varmış... Bu ocakta Eren Baba, Gözcü Baba, Kartal Baba ve daha birçok Türk bahadırları, gençleri hem savaş, hem barış için yetiştirirler, maddî mânevi bilgiler verirlermiş... Bir taraftan da Bizansa karşı gözcülük ederlermiş.

Bir gün Bizanslılar bu Ahî Ocağına hücum etmişler... Bizim aslanlar azlıkmış, amma yiğitçe dövüşüyorlarmış.

Önce Eren Baba şehid düşmüş, sonra Gözcü Baba, sonra da Kartal Baba... Şehidleri şehid düştükleri

yerlere gömmüşler... Şimdi biz oralara Göztepe diyoruz, Erenköy diyoruz, Kartal diyoruz.

Yaa, sevgili çocuklar, İstanbul işte böyle böyle Türk İstanbul olmuş... Bir gün İstanbulu dikkatle dolaşmaya çıkın, her adımda İstanbul için canını feda eden bir fetih şehidine rasgeleceksiniz.

Mezar taşlarını okuyun: «Burada fetih şehidlerinden Çizmeci Baba yatar.» Demek, bu ordunun cizmecisi idi... «Burada Ekmekçibaşı yatar.» «Burada Sakabaşı yatar.» «Burada Aşçıbaşı yatar...» Bunlar Türk İstanbulun hiş sönmiyecek ışıklarıdır.

İstanbul, Osmanlı İmparatorluğunun merkezi olarak dünya şehirleri içinde çok parlak çağlar yaşamıştır.

Fatih, şehri aldıktan yirmi gün sonra, Eyüp'de Eyüp Sultan adına muhteşem bir türbe ve cami yaptırılmasını emretti. Fatih'te ilk büyük Türk üniversitesi olan Fatih Medreselerinin ve camiinin temeli atıldı ve Topkapısında Eskisaray denilen ve Edirne sarayının bir eşi olan saray yapılmaya başlandı.

Hanlar, kervansaraylar, mektepler, medreseler, camiler, çarşılar, yollar... akıl almaz bir hızla yapılıyordu. İmparatorluğun bütün serveti kol kol İstanbula akıyordu.

Bütün bilginler bu şehirde toplanmıştı. Bütün sanatkârlar buradaydı. Nakkaşlar, musikişinaslar, şairler, ressamlar, mimarlar, hattatlar...

Bütün kervan yollarının başı İstanbulda bağlanıyor, İmparatorluğun her eyaleti, en güzel şeylerini İstanbula göndermekte yarışıyordu...

Böylece İstanbul, dünyanın en büyük imparatorluklarından birinin, hem siyasi merkezi, hem de kültür merkezi olmuştu. Türk medeniyeti, âdetleri, yasaları, töreleri burada işlenip buradan yurdun dört bir yanına dağılıyordu.

İstanbul, yeryüzünde bir benzeri olmayan tabiat güzelliklerinin beldesidir. Boğaziçine bir bakın, onun bir eşi nerede var?

Eski Türkler, bu güzelliği görebildiler. Güzellikleri görmek de bir marifettir çocuklar... Ve sadece görmekle kalmadılar. Bu güzelliği insan yapılarının en güzelleriyle süslediler. Böylece bu şehir, saraylar, konaklar, yalılarla donandı...

Ağacı ve yeşili çok seven eski Türk, göğün mavisini, denizin mavisiyle birleştirdi ve bu mavilikleri yeşil korular, bahçeler ve çimenlerle bezedi ...

O zamanlar İstanbul bir yeşil şehirdi. Şimdiki gibi sade beton yapıların yükseldiği bir kuru belde değildi.

Gelecek yazı: İstanbul'un yedi tepesi.

Nezihe ARAZ

★

Aboneni yenile ki,
ben de sana
her ay geleyim!

Doğan Kardeş

Geçmiş yıllarda Çemberlitaş.

Aydınlık Bir Yılbaşı Gecesi

HARRY Amcalar yılbaşını Marshall ailesinin evinde geçireceklerdi. Evin içinde hem misafir gelecek diye, hem de gece eğlence yapılacağı için büyük bir hazırlık göze çarpıyordu. Annesi mutfakta çeşit çeşit yemekler pişirirken; Nan çatal ve kaşıkları parlatıyor, Jimmy ocağa odun taşıyordu. Kızkardeşinin yanından geçerken onun işine karışmak, kaşıkları nasıl parlatacağını göstermek istedi. Ama annesi, kızının bu işe çok özendiğini bildiği için bir bahane bularak Jimmy'yi oradan uzaklaştırdı.

Nan, yedi yaşına basmıştı. Okula gidiyordu. Koyu kahverengi saçları sıkıca örülmüştü. Güzel, iri gözleri vardı. Bu dünyada bilmediği, merak ettiği şey o kadar çoktu ki, sanki bunların hepsini birden görüp öğrenebilmek için gözleri böyle iri iri açılmıştı.

Jimmy, kardeşine benzemezdi. Sarışın, mavi gözlü, hareketli bir çocuktu. Görünüşlerinden kardeş olduklarını anlamak pek zordu.

Annelerine yardım ederlerken heyecanla birbirlerine bir şeyler fısıldıyorlardı. Evde, Harry Amcaları büyük bir sürpriz bekliyordu. İşçiler işlerini daha o gün bitirmişlerdi. Babaları başlarından ayrılmamış, yapılan şeyleri birer birer kontrol etmişti. Evde büyük bir yenilik olacaktı. Şehirde bu, ilk defa yapılıyordu. O gece, yılbaşı gecesi kullanılacaktı.

Nan babasına :

— Amcamları karşılamaya biz de gidelim mi? diye sordu.

— Evet... Haydi, çabuk olun.

Aceleyle paltolarını, ayakkabılarını giymeye başladılar. Nan her şeyini yerli yerine koymağa alışık olduğu için hazırlanması kısa sürdü. Jimmy, uzun zaman eldivenlerini aradı.

Kapının önünde araba gibi büyük bir kızak duruyordu. Çocuklar birbirlerine çok yakın oturarak kalın bir atkıya sarındılar. Şiddetli bir ayaz vardı. Güneş batmak üzereydi.

Kızak giderken atların boynuna asılı çıngıraklar çok hoş sesler çıkarıyordu. Sokaklar kalabalıktı. Herkes yılbaşı dolayısiyle son alış verişlerini yapıyordu. Nan, hediyelerini önceden almış, evde bir yere saklamıştı.

Trenin gelmesine daha çok vakit vardı. Şehrin içinde bir hayli dolaştılar. İstasyona gelince bekleme salonuna girerek sobanın yanında ısındılar. Tavanda isli bir lâmba asılıydı. Nan, oraya bakarak kardeşine :

— Hava kararıyor, dedi. Acaba eve dönünce yanacak mı?

Uzaktan trenin sesi duyuldu. Hemen dışarıya koştular. Tren yaklaşırken Nan, korkusundan duvara dayandı. İstasyon oldukça kalabalıktı, ama misafirlerini görüp karşılamakta pek güçlük çekmediler.

Eve dönerken çocuklar sabırsızlıktan yerlerinde duramıyorlardı. Nan, ikide bir etrafına bakıyordu. Hava iyice kararmıştı. Bazı pencerelerden sönük ışıklar geliyordu. Kendi evlerinin bulunduğu sokağa girince Nan:

— Dikkat, dikkat, diyerek ellerini çırpmağa başladı.

Misafirler onun bu hareketinden hiçbir şey anlıyamadılar. Yol boyunca sıralanan evlerden tek tük titrek, soluk ışıklar geliyordu. Çok geçmeden Marshall'ların evi ışık içinde ortaya çıktı. Onun parlaklığının yanında diğer ışıklar gökyüzündeki en uzak, en sönük yıldızlara benzemişti. Evin bütün pencereleri ışıklıydı. Teyzelerinden biri :

— Eyvah, ev mi yanıyor yoksa, diye söylendi.

Misafirler, ev sahibinin telâşla kızaktan atlıyarak eve koşmasını bekliyorlardı. Halbuki o hiç istifini bozmadı. Gururla eve bakıyordu :

— İşte evimizdeki yenilik, dedi. Bakın elektrik neler yapıyor?

Jimmy şaşkınlıktan dona-

kalmıştı. Nan, sık sık nefes alıyor, iri gözleri sanki içinde elektrik yanıyormuş gibi parlıyordu.

Anneleri sokak kapısını açarak misafirleri içeriye çağırdı. Elektrik ışığı evi şenlendirmişti. Çocuklar odadan odaya koşuyor, ışıkları yakıp söndürüyorlardı. Elektrik onlara sihirli bir şeymiş gibi geliyordu. Düğmeyi çevirince ortalık gündüz gibi aydınlanıyordu. Nan, tavandaki elektrik tellerine bakıyordu. Elektrik denilen şey bunların içinden geçiyordu demek!

— Elektrik gelince teller şişecek sanmıştım, dedi. Yine eskisi gibi kaldılar.

Jimmy alayla :

— Hiç tel şişer mi, dedi. Durup dururken bunu da nereden çıkardın?

Aslında elektrik hakkında o da kardeşi gibi hiçbir şey bilmiyordu ama, bilgisizliğini kimseye göstermek istemiyordu. Yalnız ampulün ne işe yaradığını öğrenmişti.

— Şu cam şeyi kırarsan elektrik bir daha yanmaz, dedi.

Nan, ampule yaklaştı. Onu, içinde sihirli teller bulunan donmuş bir sabun köpüğüne benzetti. Her şeyi masallardaki gibi düşünmeğe pek meraklıydı. Jimmy onun bu hayallerine, «Nan'ın saçmalıkları» derdi. Kendisi her şeyin aslını, nasıl işlediğini öğrenmek isterdi.

BİLMECELER

- **Aslında sizin olduğu halde görebilmeniz için başka birinin yardımına muhtaç olduğunuz şey nedir ?**

  Cevap : Fotoğrafınız.

- **Başı, kuyruğu, bacakları ata benzeyen hayvan nedir ?**

  Cevap : Tay.

- **Kuruladığınız zaman ne ıslanır ?**

  Cevap : Havlu.

- **Dünyanın bir ucundan diğer ucuna gittiği halde köşesinden çıkmayan şey nedir ?**

  Cevap : Pul.

İŞİNİ BİLEN YUNUS «BALIĞI»

HAYVANLARIN vücutlarının çeşitli kısımlarını birbirine uygun bir şekilde hareket ettirebilmeleri için bunların beyin yahut sinir sisteminin diğer kısımları tarafından kontrol edilmesi gerekir. Kırkayak ayaklarını hep aynı şekilde hareket ettirmezse yürüyüşü ne kadar beceriksizce olur değil mi? Koştuğumuz zaman, düşmememiz için sinir sistemimiz adımlarımızda, dengemizde daima düzeltmeler yapar.

Yunus «balığı» tabiatın en güzel ve en hızlı yüzücüsüdür. Sinir sistemi dikkati çekecek kadar ustalıkla hareketlerini kontrol eder. Yunus balığı balinaya benzer, yalnız ondan çok daha küçüktür. Zaten o da balina gibi, balık sınıfından değildir, sıcak kanlı bir hayvandır. Nefes almak için sık sık suyun yüzüne çıkar. Bütün balıklar yüzerken kuyruğunu iki yana salladığı halde, yunuslar yukardan aşağıya doğru indirip çıkarır. Kuyruklarının yapılışı da buna göredir.

Bir denizaltı veya torpito suyun altında giderken kolayca suyu yarıp geçemez. Makinaların gücünün çoğu bu işte kullanılır. Buna karşılık yunuslar yüzerken kendisine öyle bir şekil verir ki, suyun direncini pek az duyar. Böylece az güç sarfederek çok hızlı yüzer.

Yunuslar işini bilen hayvanlardır. Uzun bir vapur yolculuğu yaptıysanız mutlaka sizinle yarış eden birkaç yunus görmüşsünüzdür. Bu, yunus «balığı» için çok rahat bir yarıştır. Vapurun yanına sokularak kuyruğunu havaya diker. Böylece vapurun dalgasıyla uzun zaman sürüklenir. Çok iyi yüzdüğü halde neden böyle tembellik eder, acaba?

EVREKA EVREKA

SİRAKUSA Kıralı Hiero, törenlerde giymek için yeni bir taç yaptırmak istedi. Hazinesinden iri bir külçe altın alarak en tanınmış kuyumculardan birine verdi. Kuyumcu, altın külçesini eritip kıralın istediği gibi bir taç yapacaktı. İşinde çok ustaydı, ama kıral, onun dürüst olduğundan emin değildi. Bu sebepten verdiği altını dikkatle tarttı. Yapılacak tacın da bu ağırlıkta olması lâzımdı. Verilen altının tastamam taç için kullanıldığını bundan anlıyacaktı.

Kuyumcu istenilen zamanda tacı bitirerek kırala getirdi. Çok güzel olmuştu. Kıralın başına iyi geliyordu. Ağırlığı da verilen altının ağırlığı kadardı. Ama yine kıral Hiero'yu düşündüren bir şey vardı. Kuyumcu altının bir kısmını alarak yerine başka bir maden katmış olabilirdi.

O zaman kıral meşhur bilgin Arşimed'e başvurdu. Arşimed, kimsenin bilmediği bazı olayları açıklamış, ağır yükleri kaldırmak ve daha birçok şeyleri yapmak için faydalı yollar bulmuştu. Derin bilgisine, zekâsına o kadar güveniyorlardı ki, kimin bir derdi olsa ondan akıl almaya gidiyordu.

Hiero da Arşimed'e tacı gösterip maksadını söyledi: tacın saf altından yapılmış olup olmadığını öğrenmek istiyordu. Bu, Arşimed'in bile hemen karar veremiyeceği bir şeydi. Kıraldan düşünmek için zaman istedi.

Günler geçti, bir türlü çıkar yol bulamıyordu. Bir sabah derin derin bu meseleyi düşünürken dalgınlıkla, uşağın ağzına kadar doldurduğu banyoya girdi. Taşırdığı sulara uzun uzun bakarken yerin ıslandığı aklına bile gelmiyordu.

Banyoda kendi vücudunun tuttuğu yer kadar su taşırmıştı. Daha şişman bir adam banyoya girse daha çok su taşıracaktı. Demek ki, taşan suyun miktarı banyoya konulan cismin büyüklüğüne bağlıydı. Eğer kıralın verdiği külçe ile yapılan taçta aynı miktarda altın varsa, yani ağırlık ve büyüklükleri değişmediyse, her ikisi de su dolu banyoya konulduğu zaman eşit miktarda su taşacaktı. Bir an için kuyumcunun altının birazını kendine ayırarak, onun yerine aynı ağırlıkta başka bir maden koyduğunu farzedelim. Altın en ağır maden olduğu için aynı ağırlıktaki başka bir maden daha çok yer kaplar ve banyodan daha çok su taşırır.

İşte, Arşimed bu yoldan yürüyerek önemli problemi halletti. Banyoda bu fikir aklına gelince, «Evreka, evreka!» diye bağırarak yerinden fırladı. (Bu kelime Yunancada, «buldum» demektir.) Sokaklarda etrafına bakmadan son hızla koşuyor, üstünden başından sular akıyordu. Saraya girince doğru kıralın yanına koştu. Heyecanından, «evreka» kelimesinden başka bir şey söyliyemiyordu.

Gürültücü Ağaçkakan

ORMANLARDAKİ büyük ağaçların gövdesinden ayrılmayan bir kuş vardır: Ağaçkakan. Kendisini görmeseniz bile yakınlarda olduğunu hemen anlarsınız. Gagasıyla ağaca «tak, tak, tak» diye vurur.

Ormanlardaki ağaçların çeşidi kadar ağaçkakanların da çeşidi çoktur. Serçe büyüklüğünde ve kahverengilerinden tutun da, karga gibi daha iri ve onun gibi kapkara olanlarına kadar... Hepsinin tüyleri parlaktır, siyahlı beyazlı benekleri vardır. Bazı erkek ağaçkakanların başının üstünde kırmızı bir leke bulunur.

Ağaçkakan, böcekleri ve ağaçların kabuklarının içinde yaşayan kurtçukları yer. Vücut yapısı bu beslenme şekline son derece uygundur. Gagası çok sağlamdır. Vurarak ağaçta delikler açar. Kuyruğundaki tüyler de öyle serttir ki, bunların üstüne dayanarak gövdesini dik tutabilir. Tırnakları ağacın kabuğuna sıkıca tutunmaya elverişlidir.

Ağaçkakan bütün gün ağaçlarda delik açarak bulduğu böcekleri yer. Bazan böcek yumurtalarını yiye yiye ağacın gövdesindeki yoluna devam eder. Ufak delikleri çabucak oyarak büyütür, genişletir. Gagasını içeri sokar, sonra da böcekleri korkudan şaşkına çeviren bir şey yapar. Yapışkan dilini oyuğun dibine kadar uzatır. Böcekler ne kadar büzülüp bir köşeye çekilirse çekilsin, bu amansız dilden kendilerini kurtaramazlar. Sanki zamklıymış gibi iyice yapışırlar. Ağaçkakan dilini dışarıya çeker, iştahla avını midesine indirir.

Sakın ona katı yürekli diye kızmayın. Bazı kimseler de ağaçları delik deşik ederek zarar verdiğini söylerler. Halbuki o, çok faydalı bir kuştur.

Ağaç gövdesinde yaşayan kurtçuklarla böcekler bulundukları yerde beslenerek bazı faydalı maddeleri bitirirler. Böylece ağacın hastalanmasına ve kurumasına yol açarlar. Ağaçkakan, ağacın kendileri küçük, fakat tehlikeleri büyük olan bu düşmanlarına hiç rahat vermez, hepsini yok etmeğe çalışır.

Kurumuş ağaçlarda büyük oyuklar açar, içine yuvasını yapar. Onun boş bıraktığı yuvalara bazan diğer kuşlar da sığınır.

Bu kuşun, tabiat ananın ne kadar önemli bir organı olduğunu görüyorsunuz. Eğer bir gün yolunuz ormana düşerse, ağaçkakanın «tak, tak» larını dinlemeyi unutmayın.

Kıral, Arşimed'in düşündüğü tecrübeyi hemen yapmasını istedi. Kuyumcuya verilen altının ağırlığında başka bir altın külçesi getirdiler. Bunu su dolu bir kabın içine koydular. Taşan suyu ölçtüler. Bundan sonra kabı yeniden su ile doldurarak bu sefer içine tacı koydular. Tacın taşırdığı su diğerinden daha çoktu.

Kuyumcu suçunu itiraf etti. Anlaşılacağı aklına gelmediği için biraz altın alıp yerine gümüş karıştırmıştı.

Arşimed, devrinden bu yana daha bir sürü faydalı icatların yapılmasına yol açan bu buluşuyla büyük bir şöhret kazandı.

Yaman Kemancı

FRİTZ çok sessiz, içli bir çocuktu. Kendi yaşındaki diğer çocuklar sokaklarda koşup oynarken o, köyden dışarı çıkar, kırlarda gezinir, derelerin şırıltısını dinlerdi. Kendi kendine güzel şarkılar uydurur, bunları kuzulara söylerdi.

— Büyüdüğüm zaman kemancı olacağım, diyordu.

Babası oğlunun keman çalmağa çok heveslendiğini öğrenince ona bir keman aldı. Çok geçmeden çocuk kemandan tatlı sesler çıkarmağa başladı. Sabahtan akşama kadar onu elinden düşürmüyor, gün geçtikçe daha güzel çalıyordu. Bir gün babasına :

— Ben çok güzel keman çalıyorum, ama köyde herkes işiyle gücüyle uğraşıyor. Kimse benimle ilgilenmiyor. Halbuki ben meşhur olmak istiyorum. Onun için izin verin, başka şehirlere gideyim, dedi.

Yola çıktığı zaman çok neşeliydi. Kemanıyla güzel parçalar çalıyordu, ama hiç kimse onunla ilgilenmiyordu. Yavaş yavaş cesareti kırılıyordu. Kemanını beğenmezlerse zengin olamazdı ki... «Acaba bir anda nasıl zengin olabilirim?» diye düşünmeğe başladı. Yolda önüne gelene bunu soruyordu. Bu yüzden çok kişi onu deli sanmıştı. Bir köyde çocuklar Fritz'i taş ve çamur yağmuruna tuttular. Çocuk var kuvvetiyle kaçarken ayağı takıldı, boylu boyunca yere yuvarlandı. Bütün ağırlığı kemanın üstüne gelmiş, keman yamyassı olmuş, sapı eğrilmişti. Bu durumda tamir edilip düzeltilmesi imkânsızdı.

— Ah, kemanıma yazık oldu, diyerek ağlamağa başladı.

Artık nereye gittiğini, ne yaptığını bilmiyordu. Kemanı bir daha çalamıyacak diye çok üzülüyordu.

Akşam olurken, ülkenin başkentine girdi. Sokaklarda kederli kederli dolaşıyordu. Bir kahvenin önünden geçerken içerden seslendiler :

— Hey, kemancı, buraya bak!... Gel de bize bir şeyler çal. Sana bol para veririz.

Fritz kemanını göğsüne

bastırdı. Ümitsizlikle :

— Bir şey çalmıyorum, dedi. İster para verin, ister vermeyin.

Adamlar şaşkına dönmüşlerdi. Demek ki bu kemancı para için keman çalmıyordu. O zamana kadar hiç böyle şey duymamışlardı. Havadis ağızdan ağıza yayıldı. Fritz'in etrafında büyük bir kalabalık toplandı.

O sırada, aynı sokaktan, kıral arabasıyla geçiyordu. Kalabalığı görünce ne olduğunu merak etti. Fritz'in para karşılığında keman çalmadığını öğrenince :

— Bu, herhalde çok usta bir kemancı olacak, diye düşündü. Gelsin de sarayda bir şeyler çalsın.

Zavallı Fritz, kırılmış kemanından başka bir şey düşünmüyordu. Kıralın kendisini saraya çağırdığını söyledikleri zaman öfkeyle :

— Size çalamam dedim ya, diye bağırdı. Kıraldan bana ne?...

Kıral, çocuğun söylediklerini duyunca hayretle :

— Bu, mutlaka eşi bulunmaz bir kemancı, diye düşündü. Onun yerinde başka birisi olsa sevincinden uçardı. Ama ne olursa olsun bu delikanlıyı dinliyeceğim.

Kıralın askerleri kemancıyı zorla saraya götürdüler. Kemanının bozuk olduğunu söyliyecekti, ama kimse kendisini dinlemiyordu. En sonunda iyice kızarak :

— Peki, çalacağım, dedi. Mademki kıral dinlemek istiyor, çalacağım.

Sarayın en büyük salonunda kıral ailesi ile ileri gelen memurlar toplanmıştı. Kıral Fritz'e :

— Notaların nerede, diye sordu.

— Bu keman notayla çalmaz.

Doğruyu söylüyordu, ama herkes ezbere çalmanın daha iyi olacağını düşünerek onu gözlerinde daha çok büyüttü. Artık Fritz'in kemanı olduğu gibi çalmaktan başka yapılacak bir şeyi kalmamıştı. İçin için gülerek kulaklarına pamuk tıkadı, çalmaya başladı.

O ne iç gıcıklayıcı sesti! Kemandan hiç duyulmamış en çirkin sesler çıkıyordu. Sarayın saçaklarında cıvıldayan kuşlar korkuyla uçtular. Ondan sonra da sarayın semtine uğramadılar. Kıralın sevgili kedisi kulaklarını dikti, tüylerini kabarttı, acı acı miyavlamaya başladı. Saray adamları taş kesilmiş gibi duruyorlardı.

Daha önce hiçbiri böyle bir müzik duymamıştı. İçleri gıcıklanıyor, irkiliyor, ürperiyorlardı. Ama Fritz sanki dünyanın en güzel parçasını çalıyormuş gibi sakin sakin gülümsüyordu. Kemancının bir harika olduğunu kıral söylememiş miydi? Demek ki, harika keman böyle olurdu. Onun için susuyor, müziği çok beğenmiş gibi görünüyorlardı. Birisi :

— Bu kemanı her yerde çalmadığına iyi etmiş, dedi. Böyle müzikten herkes anlamaz ki...

— Doğru! Nasıl dinleyeceklerini bilmezler...

Birkaç yıl önce, kıralın kızının en güzel bebeği yere düşmüş, burnu ezilmişti. Bunun üzerine prenses çocukça bir üzüntüye kapılarak yemekten içmekten kesilmiş, gittikçe zayıflıyarak sararıp solmuştu. Sarayda kimse derdine çare bulamıyordu. Onu tekrar neşelendirecek olan kimseye büyük mükâfat vadetmişti.

Fritz'in kemanının sesini duyunca prenses, merakla salona koştu. Üzüntü dolu gözleri biraz parlamıştı. Herkesin aptal gibi kendinden geçmiş dinlediğini görünce kahkahalarla gülmeye başladı.

Prensesin kahkahası ortalığı birbirine karıştırdı. Kıral tacını havaya fırlatarak zıp zıp zıpladı. Sonra da Fritz'in boynuna sarılıp, şaşkın şaşkın bakan çocuğu öptü. Orada bulunanlar kemanın sesi kesildi diye sevinçlerinden ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Kıralı memnun etmek için :

— Yaşasın harika kemancı, diye bağırarak Fritz'i alkışlamaya başladılar.

Ortalık yatışınca kıral :

— Aferin sana kemancı, dedi. Çok yaman bir çocukmuşsun doğrusu, Prensesi güldürdüğün için artık seni sarayın baş kemancısı yapıyorum.

O sırada prenses :

— Saraya baş kemancı olmasına bir diyeceğim yok, dedi. Beni çok güldürdü. Yalnız bir şartla...

Bu şart işi kemancıyı biraz korkutmuştu :

— Nedir efendim? dedi.

— Bir daha...

Prenses, gülmekten sözlerini bitiremiyordu. Nihayet:

— ... sarayın içinde keman çalma, dedi.

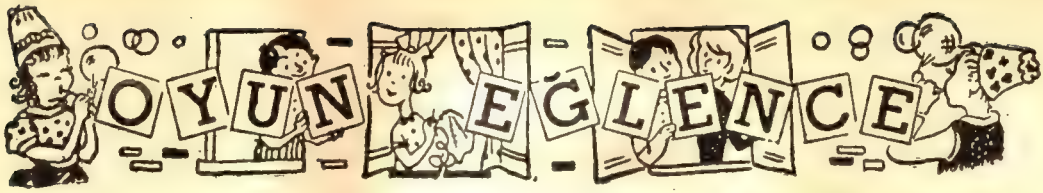

GUGUKLU SAAT

Oyuncak guguklu saat yapmak isterseniz bir ayakkabı kutusu, iki uçlu raptiye ve karton bulduktan sonra işe başlayın. Kutunun alt tarafını çevirin. Kuşun içinden çıkacağı kapıyı çizin. Şekilde gördüğünüz gibi bu kapıyı açılacak şekilde kesin. Noktalı yerlerden kıvırın. Kapının kolay işlemesi için birkaç kere açıp kapatarak alıştırın. Kapının altına yuvarlak bir saat çizin. Kartondan akrep ve yelkovan yaparak saatin ortasına raptiye ile tutturun.

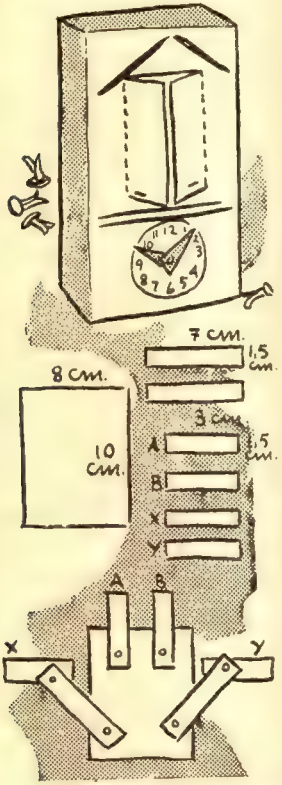

Kuşun duracağı yeri yapmak için kalın kartondan 10 × 8 cm. boyutlarında bir dikdörtgen, 7 × 1,5 cm. boyutlarında iki şerit ve 5 × 1,5 cm. boyutlarında dört şerit kesin. Şekli dikkatle inceliyerek bu parçaları raptiyelerle birbirine ekleyin. Sonra kapının kanatlarının alt tarafına birer yarık açın. Kartonu kutunun içine sokarak A ve B kısa parçalarının ucunu kapıdaki yarıklara sokun. Uçlarını kıvırarak kapının dış tarafına yapıştırın × ve Y parçalarının da uçlarını kıvırıp iç taraftan kutunun yan kenarlarına yapıştırın.

Kartona kuşu çizip boyadıktan sonra kesin. Dört köşe kartonun üstüne dik duracak şekilde yapıştırın. Kapının kanatlarının alt köşesine birer delik açıp ip bağlayın. İpleri çekince birden kapı açılır. Kuş dışarı çıkar. Kutunun kapağının içine kuşun arkasında fon olacak bir resim çizin ve kapağı kapatın. Böylece güzel ve değişik bir oyuncak yapmış olacaksınız.

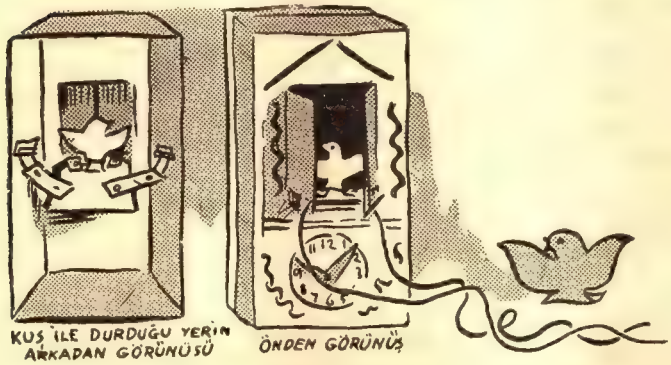

★

MİDYE KABUKLARINDAN SÜSLER

Deniz kenarından midye kabukları toplar mısınız? Bunların büyük ve enli olanlarından bakın neler yapabilirsiniz : Kabukların iç tarafına boya ile göz, ağız, burun yaparak komik bir yüze benzetin. Biri palyaço olsun, başına tüy takacağınız da kızılderili. Başka birine pamuktan bıyık, kâğıttan şapka yapın. Midyenin arka tarafına küçük bir ip yapıştırabilirseniz bu süsler duvara da asılır.

★

Abonen bittiyse, hemen yenilemeği unutma !

PENGUEN SALATASI

Salatanızın üstünü bir penguenle süslemek ister misiniz? Bunun için bir haşlanmış yumurta, iki erik kurusu, bir parça havuç, birkaç tane kürdan bulun. Yumurta penguenin gövdesi, eriğin biri de başı olacak. Başla gövdeyi kürdanla birbirine tutturun. İkinci eriği ikiye bölerek kanat yapın. Penguenin gagasıyla ayaklarını havuçtan kesin. Bunları da kürdan parçalarıyla tutturun. Bakalım Güney Kutbundan gelen bu misafir sofranızda nasıl karşılanacak?

BEŞ TAŞ OYUNU

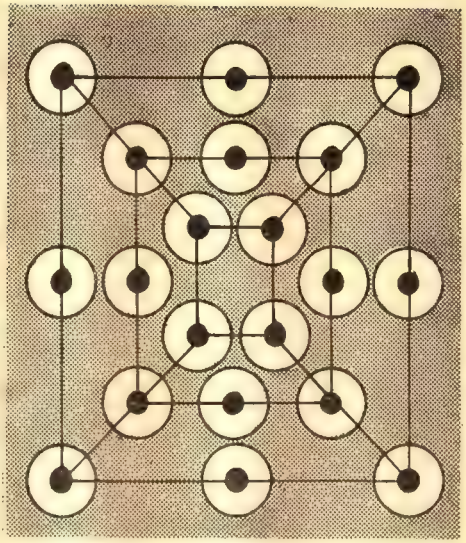

Avrupa'da hemen hemen her çocuk bu oyunu bilir. Eski Yunan ve Romalılar devrinden beri oynanan bir oyundur. Bakalım siz de beğenecek misiniz?

Oyunun kuralları :

1. Resimde gördüğünüz şekli büyüterek bir kartonun üstüne çizin!...

2. Karşılıklı iki oyuncu ellerine beşer tane taş alırlar. Taşların birbirine karışmaması için aynı cins olmaması gerekir.

3. Oyuncular sırayla yuvarlakların içine birer birer taşlarını koyarlar. Herkes üç taşını bir doğru çizginin üstüne getirmeye çalışır. Bu duruma «değirmen» denir. Değirmen yapan oyuncu, karşısındakinin taşlarından birini seçerek oyun dışına çıkarmak hakkını kazanır. Yalnız bu taşın başka bir değirmene bağlı olmaması gerekir.

4. Bütün taşlar sırayla kartonun üstüne yerleştirildikten sonra oyuncular yine sırayla birer taşlarını bulunduğu yuvarlaktan oraya çizgilerle bağlı olan başka bir yuvarlağa götürürler. Çizgiyle bağlı olmayan yere atlanmaz.

5. Taşların yerini değiştirince yeni bir değirmen yapan oyuncu, karşısındakinin taşlarından birini yine oyun dışına çıkarır. Çıkarılan taşın başka bir değirmene bağlı olmaması gerekir.

6. Eğer, oyunculardan birinin taşları hareket edemiyecek şekilde kıstırılmışsa, yer açılıncaya kadar ikinci oyuncu oynar.

7. Karşısındakinin üç taşını çıkaran kazanır. Oyunu bir zaman oynayıp kuralları öğrendikten sonra zevkine varacaksınız.

GÖLGE OYUNU

İşte size uzun kış gecelerinde küçük kardeşinizi eğlendirecek güzel bir gölge oyunu. Parmaklarınıza çeşitli şekiller vererek duvara veya beyaz bir perde üzerine fil resmi düşürebilirsiniz. Bir deneyin bakalım. Öyle göründüğü gibi zor değildir.

AFACAN AHMET

İKİ yüze yakın kitap, sayısız yazı yazmış olan Ahmet Mithat Efendi bundan 46 yıl önce ölmüştü. Ona vaktiyle «Yazı Makinası» demişlerdi. Memleketimizde bugüne kadar fazla yazı yazmak rekorunu ondan alacak kimse çıkmadı. Yazı yazmak, Ahmet Mithat Efendi için sanki bir hastalıktı. Çok kolay, çabuk ve bol yazardı. Bir, iki günde bir kitap hazırladığı olurdu. Eserlerinin konuları çok çeşitliydi : Bilim, tarih, roman, hikâye...

O zamanlar memlekette böyle eserler hemen hemen yok gibiydi. Hele roman ve hikâye!... Kitaplarının çoğu roman ve hikâye olduğu için Ahmet Mithat Efendi, «romancı» olarak tanınır ve anılır.

Bu ünlü yazarın okuma ve yazma düşkünlüğünü, çocukluğunda hiç tahsil görmemiş olması yaratmıştır, diyebiliriz.

Vaktiyle okumamış olmanın acısını çeken ve on beş, on altı yaşından sonra okuma yazma öğrenen Ahmet Mithat, durmadan çalışarak halkın kültürünü zenginleştirmeyi kendine iş edinmişti.

Ahmet Mithat Efendinin çocukluğu başıboş geçmişti. Kafkasya göçmenlerinden olan babası seyyar yemişçilik yapar, annesi de dikiş dikerek evin geçimine yardım ederdi.

Ahmet Mithat Efendi çocukluğunu şöyle anlatıyor :

«Mahallede adım Küçük Ahmet'ti. Diyebilirim ki, düşüp kalktığım çocukların en haşarısı, en haylazı bendim. Ailemiz fakir olduğu için bana senede ancak bir çift kundura alınabiliyordu. Bu kundurayı da ancak cumadan cumaya giymeme izin veriliyordu. Bu yüzden ben haftanın altı günü yalın ayak dolaşıyordum. Üzerimde mavi bezden eski bir elbise, yalın ayak, başı kabak, sabahtan akşama kadar sokak sokak sürter, çeşit çeşit muziplikler yaparak eğlenirdim. Benden bütün mahalle yaka silkerdi.»

Nihayet Küçük Ahmet'ten şikâyetler çoğalmağa başladı. Babası Süleyman Ağaya :

— Nedir bu çocuktan çektiklerimiz... Sırık kadar bir delikanlı oldu, diyorlardı, onu bir işe yerleştir de hepimiz rahat edelim!...

Bir gün, Süleyman Ağa, Küçük Ahmet'i yanına alarak Mısırçarşısına götürdü. Orada bir dükkâna boğazı tokluğuna çırak verdi.

O güne kadar bütün hayatı sokakta, başıboş geçmiş olan Küçük Ahmet, sonraki büyük Ahmet Mithat, çocukluğunu anlatmağa şöyle devam ediyor :

«Babam, oraya devam etmeğe mecbur kalmam için evden nafakamı kesti ve ben bir dilim kuru ekmek yiyebilmek için, her sabah, namaz vakti, horozlarla bir-

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ ?

● Sosisin tarihçesi eski Romalılara kadar çıkar. Onlardan sonra İtalyanlar da sosis yapmışlardır. Almanlar bunu İtalyanlardan öğrenerek birçok çeşitlerini bulmuşlardır.

● Timsah yalnız burun deliklerini dışarda bırakarak başını ve gövdesini uzun zaman su altında tutabilir. Böylece kendisini göstermeden avlıyacağı hayvanların kokusunu alır. İsterse burun deliklerini de kapayarak tıpkı bir denizaltına benzer.

● Deve kuşu dünyadaki kuşların en büyüğüdür. Bacakları uzun ve çok kuvvetlidir. Saatte 30 mil koşabilir. Bacaklarıyla vurursa, bir insanı öldürebilir. Cam ve taş gibi katı maddeler de dahil önüne çıkan her şeyi yer.

● Erkek goril geceleri ailesinin yuvası olan ağacın dibinde uyur. Bunu anne gorille yavrularını en korkunç düşmanları olan leoparlardan korumak için yapar

● Kuzey kutbundaki yerlilerden bazıları deri çadırlarda yaşarlar. Çadırlar soğuktan donarak kaskatı kesilir. Bu yerliler göçebe oldukları için çadırlarını bir yerden başka bir yere taşıyacakları zaman donmuş derinin şeklini bozarak katlamaları çok güç olur. Bu sebepten çadırı sırayla ağızlarına alıp uzun zaman çiğneyerek yumuşatırlar. Çadır böylece katlandıktan sonra yeni baştan donar, sertleşir. Başka bir yerde çadırı tekrar kuracakları zaman yeniden çiğneyerek katını açarlar.

likte uyanıp kalkar, tâ Tophaneden Mısırçarşısına kadar yayan gider, ağır hizmetlerime başlardım. Hele karda, kışta bu seyahati, çıplak ayakla, açık başla ve incecik bir elbise ile titreye titreye yapmak yok mu? Bunun dehşetini hatırlamak, beni, insanı buram buram terleten sıcak yaz günlerinde bile titretir.»

Dükkân sahibi de oldukça insafsız bir adamdı. Küçük Ahmet'i dükkânda ve evinde bütün gün ağır işlerde kullanırdı. Küçük çırağından kolay kolay memnun görünmeyen usta, bir gün geldi ki, dükkânını ona bırakarak gitmeğe başladı. Cin gibi zeki bir çocuk olan Ahmet, ustasının yokluğunu hissettirmiyordu. Bu gayretinden ve düdürüstlüğünden dolayı ustası ona bir kuruş gündelik vermeğe başladı. Fakat Ahmet'in içinde büyük bir istek ve boşluk vardı. Gün geçtikçe cahil kalışının acısını seziyor, okuma yazma çareleri arıyordu.

Yine kendisi, oğluna hayatını anlatırken diyor ki: «Bana ezilmekten, sefaletten, cehaletten kurtulma isteği, bunların acısını çekmek verdi. İlk ustamı daima iyi duygularla anarım. O, belki bilerek, belki de bilmeyerek bana hayatımın en büyük dersini verdi. Kalfalığa ve yüz kuruş aylığa geçtiğim halde hayatımdan memnun değildim. Ötede beride gazete, kitap okuyanlara rastgeldikçe içim yenilmez bir hevesle doluyor, yüzüm garip bir utançla kızarıyordu. Okuyup yazan insanların, biz cahillerden büsbütün başka bir âlemde yaşadıklarına inanıyordum. Ben kendimi, okuma, yazma bilen insanların arasında dolaşan bir hayvana benzetiyordum.»

Küçük Ahmet, elinden kitap veya gazete eksik olmayan bitişik dükkân sahibi Hacı İbrahim Efendiye her gün imrenerek bakıyor ve acı acı içini çekiyordu.

Bir gün Küçük Ahmet utana, sıkıla Hacı İbrahim Efendinin dükkânına gitti ve boynunu bükerek:

— Efendi Amca, sizden büyük bir ricam var, dedi.

— Söyle evlâdım.

— Nedense bugüne kadar okuyup yazma öğrenemedim, cahil kaldım. Bana biraz okuma yazma öğretirseniz dükkânınızda, hattâ evinizde emredeceğiniz işi görürüm!...

İbrahim Efendi Küçük Ahmet'in sırtını okşadı:

— Hay hay evlâdım, dedi, öğretmesini pek bilmem ama elimden geldiği kadar çalışırım. Yeter ki sen bir şeyler öğren!... Bir karşılık da istemem; sonra beni hatırlar da dua edersen bana yeter!...

Küçük Ahmet, sevinç içinde dükkânına döndü ve ertesi sabah da ustasına müjdeyi verdi:

— Haftada üç gün birer, ikişer saat komşumuz bana

ders verecek, müsaade edersin değil mi usta?

Ustası hemen kaşlarını çattı ve bağırarak:

— Bu da nereden çıktı? dedi. Kâtip mi olacaksın yahu!... Sen aktarlıkta ilerlemeğe bak!... Öyle şey olmaz!...

Zavallı Ahmet son derece üzüldü ve ağlamağa başladı. Fakat ustasının kalbi zerre kadar yumuşamadı. «Olmaz!» diyor da başka bir şey demiyordu.

O gece Küçük Ahmet, sabaha kadar uyuyamadı ve yatağında bir çare aradı; her türlü fedakârlığa hazırdı. Bu isteğine, ancak dükkân kapandıktan sonra ulaşabileceğini düşündü. Ertesi gün İbrahim Efendiye düşüncesini açtı.

— Hay hay evlâdım, haftada üç akşam eve gel, çalışalım, dedi.

Küçük Ahmet, haftada üç akşam, ihtiyar ve iyi kalpli komşusunun Beyazıt'taki evine gidip ders almağa başladı. Küçük Ahmet, çok mesuttu. Fakat durmadan, dinlenmeden çalışmak onu hayli sarsmıştı; dikkati çekecek kadar zayıfladı. Lâkin bir şeyler öğrenme sevgisi gün geçtikçe kuvvetlendi. Ne yazık ki, aradan altı ay geçmeden hocası hastalandı, yatıp kaldı. Bununla beraber Küçük Ahmet okuyup yazmayı iyice sökmüştü. Kazancından arttırdığı para ile kitaplar alıp okuyordu.

Bu arada Ahmet Fransızcaya başladı. Galata'da bir Fransızın sabah akşam dükkânını temizlemek suretiyle ondan ders aldı.

Birkaç yıl içinde Mısırçarşısının en bilgili adamı Ahmet olmuştu. Beri taraftan okuyup yazma ona kazanç da sağlıyordu. Taşradaki akrabalarına, ahbaplarına mektup yazdırmak isteyenler Ahmet'e başvuruyor, para karşılığında mektup yazdırıyorlardı. Fakirlerden ise para almıyordu.

Çok geçmeden adı memlekete yayılan ve tarihe «Ahmet Mithat Efendi» olarak geçen Küçük Ahmet, yazı hayatına işte böylece konu komşunun mektuplariyle başlamıştı.

Enver Naci GÖKŞEN

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Bir dâhinin hayatı

Yıl 1759 Salzburg'da

İki saat sonra.

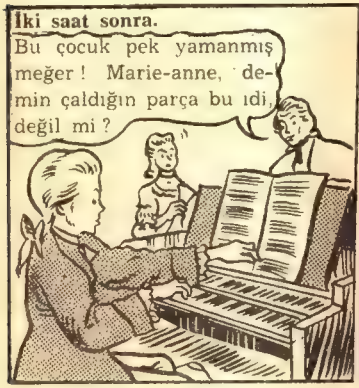

Oğlu Wolfgang'ın belirmeğe başlayan dehasına hayran olan baba Leopold ona altıncı yaş gününde bir keman hediye etti.

Evin sevgili küçüğü Wolfgang, kimseye sezdirmeden, bütün gayreti ile kemana çalışıyordu.

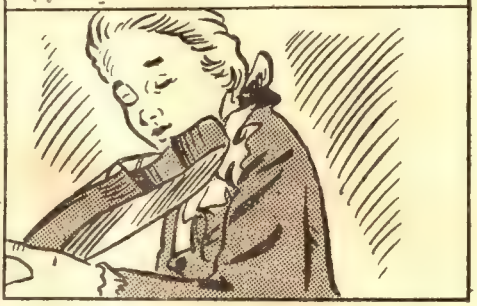

Bir gün ünlü bir musikici yaptığı üçlü besteyi birlikte çalmak için Leopold'a gelmişti.

Çocuğun gözyaşları karşısında baba Leopold dayanamadı. Wolfgang konserde dinleyicileri hayran bıraktı.

Bir zaman sonra Wolfgang nota kâğıdı üstüne bir şeyler yazarken görüldü.

Baba Leopold'un yüzünü bir sevinç ve iftihar gülümsemesi kapladı.

İnanılacak şey değil bu! Yazdığın nota bütün kaide ve usullere uygun. Wolfgang sen bir musiki tanrısı olacaksın!

Wolfgangın dehası babasına bir fikir ilham etti: Hemen tatbika geçmek için büyük bir gezi hazırlığına koyuldular.

1762 Haziranında Leopold iki çocuğu ile yola çıktı. Gittikleri her yerde Wolfgang harikalar yarattı.

Bir akşam kırda bir manastırda konakladılar.

İşitiyor musun, kardeş? Bizim manastır kilisesinin orgundan böyle ahenkli sesler çıktığı hiç duyulmamıştır. Bu gökten inmiş artist kim acaba?

Orgu çalan artistin ancak yedi yaşında bir cocuk olduğunu görünce keşişler hayretten dona kaldılar.

Birkaç hafta sonra Wolfgang Viyana sarayında imparatorun huzurunda bir konserto çaldı.

Bravo küçük! Çok güzel çaldın! Ama bu konsertoyu bir tek parmakla da çalabilir misin?

Madem ki Majesteleri böyle arzu buyuruyor, onu da yaparım.

Küçük Wolfgang, saray halkının hayran bakışları karşısında, konsertoyu işaret parmağı ile çaldı.

Harika !

Bir gün sarayda küçük artist ayağa kayıp yere düştü. Genç bir kız hemen onu yerden kaldırdı.

Pek naziksınız

Bu genç kız sonraları Fransa kıraliçesi olan Marie Antoinette'di.

İlerde sizinle evleneceğim.

Sonra geçen yıllarda Wolfgang Münih, Brüksel, Paris, Londra şehirlerine gitti, Avrupanın en önemli yerlerini gördü Yollarda posta arabasının sarsıntıları ortasında en güzel eserlerini yazdı

On iki yaşında ilk operasını yazdı.

Fakat küçük Mozartın her yerde kazandığı sevgi ve uyandırdığı hayranlık büyük kıskançlıklar da doğurmuştu.

E ama bu çocuk artık çok oluyor. Operasının oynanmasını engellemek lâzım.

Sen bu işi bana bırak Tiyatro müdürü en yakın dostumdur, Orkestra şefi de ne desem yapar, beni kırmaz.

Bu halden dolayı ki...

Size karşı çok mahcup düştüm Esefle söyliyorum ki dekorlar vaktinde yetişemiyecek !

Pek üzgünüm Provaları durdurmak zorunda kaldık Orkestra şefi hastalandı.

Bu düzenbazlıklar karşısında küçük Mozart operasını oynatmaktan vazgeçmek zorunda kaldı. Çok üzüldü

Fakat İmparator küçük Mozart'ı pek güzel korudu.

Yeni kilisenin açılış töreni için sizden büyük bir ilâhi istiyorum.

Emredersiniz.

İlâhiyi 12 yaşında artistin idare ettiği orkestra çaldı. Bu eşsiz başarı onu çekemeyen hain kıskançları perişan etti

İki yıl sonra babası on dört yaşını doldurmuş olan Wolfgang'ı İtalyanın ünlü Bologna Musiki Akademesine kabul ettirmek istedi.

Kabul imtihanı çok ağırdır Bu çocuğun becereği şey değildir:

Wolfgangı bir hücreye kapadılar. İmtihan konusu · Bir kilise neşidesi. Bestelenecek. Müddet : Üç saat.

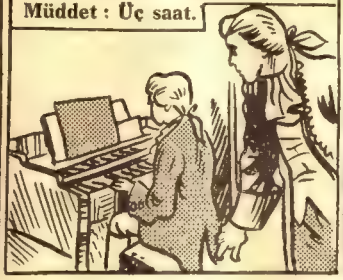

Mozart besteyi bir saatte tamamlayıp verdi. Heyet hayretler içinde kaldı: Eser pek mükemmeldi.

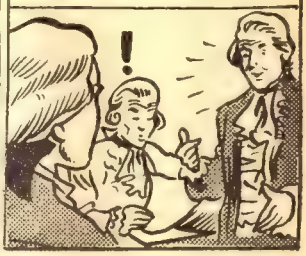

Bologna Akademisi tarihinde ilk defa nizam dışına çıkıldı.

Henüz 14 yaşında olduğunuz halde çok yüksek kabiliyetinizden dolayı size bu diplomayı vermekle saadet duyuyoruz.

Ondan sonra genç Mozart hep başarıdan başarıya koştu. Biribirinden güzel bir çok besteler yazdı.

1782 de Constance Weber adında bir genç kızla evlendi.

Çok geçmeden genç Mozart mesleğinin en yüksek mükâfatına erdi. Bir konserde çalarken bir adam telâşla kalabalığı yarıp genç artistin babası Leopold'a yaklaştı...

Efendi, irfan sahibi şerefli bir insan sıfatı ile, Tanrı huzurunda söylerim ki, oğlunuz benim bilip tanıdığım bestecilerin en büyüğüdür

Kim bu ?

Ay, tanımadınız mı ? Büyük Haydn, İmparatorun en çok beğendiği besteci.

Ne yazık ki Mozart kendisini öldürecek olan hastalığın ilk belirtilerini duymağa başlamıştı. Ama gene aşırı bir faaliyetle çalışmakta devam ediyordu.

Kocanız pek hastadır, madam. çalışmayı bırakıp mutlaka istirahat etmelidir.

1791 Kasımında Mozart'ın hastalığı daha ağırlaştı. Bu halde iken bile, yazmış olduğu Cenaze Duası bestesini gözden geçiriyor. beğenmediği yerleri değiştiriyordu.

Hastalığının ağırlaştığını duyan dostları. artistler onu son defa görmek için evine koşuyorlardı.

Ben Berlin Operası müdürüyüm. Eserlerinizi oynamak için her teklifinizi kabule hazır olduğumuzu söylemek için geldim.
Ne yazık ki artık buna imkân kalmadı.

5 Aralık 1791 de tam gece-yarısında büyük besteci dâhi Mozart son nefesini verdi. Otuz üç yaşında idi.

Cenazenin kaldırıldığı gün pek şiddetli bir kar fırtınası çıktı. Zaten birkaç kişiden ibaret olan geçiriciler şehir kapısının dışında dağılıverdiler.

Yalnız köpeği cenaze arabasının arkasından ayrılmadı.

Sadık hayvan efendisinin tabutu takirler mezarlığına gömülünceye kadar orada mahzun mahzun bekledi.

İşte Wolfgang Amadeus Mozart böylece yaşadı ve böyle öldü. (27 1/1756-5/12/1791) hepsi mükemmel olmak üzere tam 626 parça eser bıraktı.

Sahibini Bulan Ev

UFAK bir kasabanın, tenha, ıssız sokaklarından birinde sahipsiz boş bir evcik vardı. Pancurları kapalı, kapısında koca bir kilit asılıydı. Küçük ev ne kiralık, ne de satılıktı. Eski sahibi ölürken :

— Evim, kapısını kime açarsa onun olsun! demişti.

Yıllar geçtiği halde küçük ev boş durmakta devam ediyordu.

Her yerde olduğu gibi, o kasabada da evsizlikten şikâyet eden pek çoktu. Küçük evi görmeğe gelenler etrafında dolaşıp içeri girmeğe uğraştıktan sonra eli boş dönüyordu. Küçük ev de hep o uykulu haliyle sessizce duruyor, kimseye kapılarını açmıyordu.

Dönenler, dudak bükerek :

— Bari ev, ev olsa... yüksük kadar şey!... diye söyleniyorlardı.

Sonunda küçük ev boş, sahipsiz olmaktan bıktı. O da başka evler gibi pencerelerinin açılıp içeri temiz hava girmesini, odalarının eşya ile, bahçenin çiçeklerle dolduğunu görmek istedi.

Bir sabah altı müşteri birden gelince onlardan birini seçmeğe karar verdi. Gelen kimlerdi, bakın :

En önde, kucağında uzun beyaz tüylü bir fino ile genç bir bayan vardı. Sevgili hoşhoşunun küçük bahçede nasıl koşuşup oynıyacağını gözünün önüne getirirken tatlı tatlı gülümsüyordu.

İkinci müşteri, pantolonla topuksuz papuçlar giyen gözlüklü bir bayandı. İşleri başından aşmış gibi telâşlıydı. İlk işi, otomobiline garaj yapmak için yer aramaktı.

Koltuğunda kalın kitaplar, elinde bir yazı makinası, beli iki büklüm bir ihtiyar, küçük evin üçüncü talibiydi; ya bir bilgin yahut da yazar olmalıydı. Miyop gözleriyle etrafı süzerken memnun memnun gülümsüyor : «İnsanlardan, hele şu gürültücü çocuklardan uzak olarak ne rahat çalışacağım burada!» diye kendi kendine söyleniyordu.

Dördüncü gelen genç, gürbüz bir sporcuydu. O, evden çok evin arkasındaki saha ile ilgilendi : Top oynamaktan başka bir şey düşündüğü yoktu çünkü...

Küçük evin sahibi olmağa heveslenenler arasında fakir kılıklı, ufak tefek bir kadın da vardı. Beşinciydi o. Gelenlerin hepsinden çok yoksul göründüğü için evin ona, acıyarak kapılarını açacağına emindi. Aslında göründüğü gibi değildi; çok zengin, ama zengin olduğu kadar da cimri bir kadındı.

Evin altıncı müşterisi, sabah alış - verişine çarşıya giden bir annenin beş çocuğuydu. Onlar, anneleri dönünceye kadar sıraya girdiler.

Küçük ev gelenleri bir bir süzdü.

— Kapımı açmak isteyen kapıyı açtıran sihirli kelimeyi bilmeli, dedi. Size yardımım dokunsun diye, bu kelimenin, dünyada en kıymetli şeyin adı olduğunu söyliyebilirim. Talihiniz açık olsun

Müşterilerin hepsi bilmeceyi çok kolay buldular.

Köpekli bayan, tatlı bir sesle :

— Gül... Dünyada en çok sevdiğim şey Gül'ümdür! dedi. (Gül dediği de çiçek değil, kucağında duran finosuydu...)

Pantolonlu bayan :

— Otomobilim! diye kesip attı.

İhtiyar bilgin :

— 32 ciltlik ansiklopedilerim!... dedi ve kalın kitaplarını göğsüne bastırdı.

Sporcu futbol topunu, fakir kılıklı zengin kadın da parayı sevdiğini söylediler.

Beş kardeş, söz sırası onlara gelince hep bir ağızdan :

— Annem! diye bağırdılar.

Tam o sırada, elinde sebze ve meyva dolu filesiyle çarşıdan dönen anneleri göründü. Çocuklar ona koşarak boynuna atıldılar.

O anda küçük evin kapısı ardına kadar açıldı, anneleriyle çocuklar içeri girdiler.

Küçük ev böylece sahibine kavuştu.

Çeviren : Nihal Y. TALUY

★

EV SAHİBİ OLMAK İÇİN

Yapı ve Kredi Bankasının kumbaralı İkramiyeli Aile Cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi yapabilir. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından birçok çocuğa apartman dairesi ve zengin para ikramiyeleri çıkmıştır.

Avdan Sonra

KONT Talliho, ava son derece düşkün bir asılzade idi. Lollop adındaki güzel atına binip sabahtan akşama kadar avlanmaktan başka bir şey yapmazdı. Şatonun, Konttan sonra gelen en sözü geçen adamı avcıbaşı Hion'du. Kont attan düşünce, avcıbaşı yardıma koşar, onu yine atına bindirirdi. Bu hareket, her gün birkaç kere tekrarlanırdı.

Kont Talliho'nun toprakları çok genişti. Burası, etrafı yüksek dağlarla çevrili ormanlık bir vâdi idi. Bu yüzden ormanda yaşayan zavallı hayvanlar, avcı Kontun elinden kurtulup, başka bir yere gidemiyorlardı. Ama doğruyu söylemek gerekirse, Kont avlanmaya çok meraklı olduğu halde, hayvanları öldürmeye kıyamazdı. İyi kalpli bir adamdı. Her gün ava çıkmaktan maksadı hayvanları öldürmek değil, onları son derece gürültülü, gösterişli bir şekilde kovalamaktı. Bir avın peşinde saatlerce çılgın gibi koştuktan sonra onu kaçırsa bile üzülmezdi. Kontun aradığı, kovalama anında duyduğu heyecandı. Sık sık attan düşmesine, kan ter içinde kalmasına aldırış etmezdi.

Adamları durup dinlenmeden her gün Kontla beraber ava çıktığı için bir deri bir kemik denecek kadar zayıftı.

Bir gün geldi, Kont Talliho ormanda hep aynı hayvanları kovalamaktan bıktı. Değişiklik olsun diye Afrika'dan bir aslan getirtip ormana saldı. Kendisi de bütün av köpeklerini toplayarak yağız atına atladı. Kontun köpekleri aslında avdan pek anlamazdı. Hep birden havlıyarak ortalığı karıştırmaları sadece kuru gürültüydü. Çıkardıkları seslerden aslanın kulakları neredeyse sağır olacaktı, ama köpeklerin korkulacak cinsten olmadığını pek çabuk farketti. Bu sefer Kontla köpeklerini o kovalamaya başladı.

Bu yeni heyecan Kontun pek hoşuna gitti. Aslandan kaçarken köpekler yine avaz avaz bağırıyor, ormanın altını üstüne getiriyorlardı. Bazan aslanla köpekler bir oluyor, Kontun atını kovalıyor, bazan da Kont köpekleriyle aslanı kovalıyordu.

Zaman geçince aslan bu kovalamadan bıktı, yerinden kıpırdamamaya başladı. Bunun üzerine Kont Talliho onu Afrika'ya geri göndererek yine eskisi gibi ormandaki hayvanlarla uğraşmaya başladı.

Avcıbaşı Hion'la diğer avcılar, biraz rahat edebilmek için Kontu, bu delice av merakından vazgeçirmeyi tasarlıyorlardı. Hion, çok kurnaz bir adamdı. Efendisine bir oyun oynıyacaktı. Kont'un bütün silâhlarını, atını hazırladıktan sonra yanına giderek :

— İyi haberler var, efen-

ÖRNEK KOMŞULUK

Mehmet, sokakta evin kapısı önünde oynuyordu. Az sonra arkadaşları da oraya geleceklerdi, ama Mehmet onları beklerken canı sıkılmasın diye kendi kendine bir oyun buldu. Bir teneke kutuya birkaç metre uzaktan küçük taşlar atarak onu vurmağa çalışıyor, kaç sayı yaptığını hesaplıyordu.

Çok geçmeden Tekin'le Güngör göründüler. İkisi arka arkaya bir bisiklete binmişlerdi. Mehmedin oyunu onların da çok hoşuna gitti :

— Bakalım biz de tenekeyi vurabilecek miyiz? dediler.

Oyunun tadını iyice çıkarmak için gittikçe daha büyük taşlar alarak, daha uzaktan atmaya başladılar. Taşları ellerinde biriktirip üst üste atıyorlardı. Hangi taşı kimin attığı belli olmuyordu. Bir anda karşıdaki evin pencerelerinden biri şangır şungur kırılıverdi. Çocuklar suçlu suçlu birbirlerine baktılar. Kabahati hiçbiri üstüne almak istemiyordu. Güngör :

— Kaçalım, dedi.

Koşa koşa doğru Güngörlerin bahçesine gittiler. Orada başka bir oyun oynamaya başladılar. Ama kırılan cam bir türlü akıllarından çıkmıyordu. Mehmet düşünceli düşünceli :

— Acaba bir cam kaç liradır, diye sordu.

Güngör :

— Ben de şimdi onu düşünüyordum, dedi. Gelin çocuklar, gidip ev sahibiyle konuşalım.

Hasan Amca ilk önce camının kırıldığına kızmıştı, ama çocuklar o hafta içinde harçlıklarını biriktirerek camı yaptıracaklarını söyleyince, onların bu dürüst hareketini pek beğendi. Bir daha sokakta başkalarını rahatsız edecek oyunlar oynamasınlar, bu olaydan ders alıp uslansınlar diye camın parasını ödemelerine ses çıkarmadı. Çocukları ayrıca sevindirmek istiyordu.

— Üçünüz de annelerinizden izin alın, pazar günü sizi otomobilimle kıra götüreyim, dedi. Orada kimseye zarar vermeden nişancılık oynarsınız, hem de gezmiş, hava almış olursunuz.

Çocuklar o hafta çok eğlenceli bir pazar geçirdiler. Hasan Amcayla da dostluklarını ilerlettiler.

dimiz, dedi.

— Ne? Nerede? Çabuk söyle!

— Efendim, karşı dağlarda hiç görülmemiş bir hayvan dolaşıyormuş.

Kontun heyecanı gittikçe artıyordu :

— Bu hayvanın adı ne? Daha önce hiç avlamadık mı?

Hion gülmemek için çok dikkat ediyordu.

— Bu hayvana öyle her yerde raslanmaz. Nasılsa oraya gelmiş. Adına, «Azgın Lopendrum» diyorlar.

— Ha!... Azgın Lopendrum. Tamam! Ben de bugün ne avlıyayım diye düşünüyordum. Haydi hazırlanın, ava gidiyoruz.

— Yalnız bir şey efendim. Hepimiz birden gidecek olursak Azgın Lopendrum'u belki daha çok azdırırız. Her halde unutmuş olacaksınız, bu hayvanlar atla avlanmaz. Yanınıza hiç silâh da almayın. Kızdırmaya gelmez, Allah göstermesin, sizi parça parça eder.

Kont şaşkın şaşkın Hion'a bakıyordu.

— İyi ki söyledin, dedi. Ben unutmuştum. Uzun zamandan beri Lopendrum avlamıyorum da... Hattâ nasıl bir hayvan olduğunu bile hatırlamıyorum.

Avcıbaşı yalanlarına devam ediyordu. Plânı gerçekleşmek üzereydi :

— Hatırlıyacaksınız, dedi. Azgın Lopendrum gözle görülmez. Onun için şekli aklınızda kalmamış.

— Öyle ya! Çok avladım ama görünmüyordu ki...

Kont, adamının yanında küçük düşmek istemediği için o zamana kadar böyle bir hayvanın adını bile duymadığını söylemeye cesaret

edemiyordu. Kurnaz Hion durumu kavramıştı :

— Lopendrum avı pek zor değildir, diyerek sözlerine devam etti. Karşı dağlara çıkıp yavaş yavaş yürüyün. Yürürken kısa kısa iki ıslık çalıp, sonra, «beri gel» deyin. Bunu durmadan tekrarlayın. Kollarınızı öne doğru uzatın. Hayvan ıslığa dayanamaz, mutlaka karşınıza çıkar. Kollarınızı uzattığınızı görünce size başını kaşıtmak ister. Çünkü kaşınmayı çok sever. İşte böylece elinizin altına gelince başını kaşıyarak, okşıyarak onu uyutursunuz. Ondan sonra hemen boynuna bir ip geçirin.

O günden sonra Kont Talliho, bütün zamanını dağlarda geçirmeğe başladı. Şatoda kalan adamları çok rahattı. Kont, avcıbaşının söylediklerini aynen yapıyor, ama eline görünmiyen hiçbir canlı değmiyordu. Azgın Lopendrum'u avlıyamadığı için canı sıkılmıyordu. Dağ havası iştahını açmıştı. Yanında getirdiği yiyecekleri severek yiyor, etrafındaki güzel manzarayı hayranlıkla seyrediyordu. O zamana kadar

av merakından tabiatı sevmeğe vakit bulamamıştı. Dağlarda geçirdiği güzel günler onu bambaşka bir insan yaptı, duyguları çok inceldi, derinleşti.

Bir gün, resim yapan ihtiyar bir adama rasladı. Adam, Kontun niçin dağlarda dolaştığını öğrenince gülmeğe başladı :

— Çok safmışsın dostum, dedi.

— Niçin, bu hayvanı avlıyamaz mıyım?

— Tabiî avlıyamazsın... Böyle bir hayvan yoktur ki...

Kont, avcıbaşının kendisine oyun oynamasına çok kızmıştı :

— Ben Hion'a gösteririm, dedi. Bana yaptıklarının cezasını çekecek.

Resim yapan adam akıllı ve iyi kalpliydi :

— Ne olur, avcıbaşını cezalandırmaktan vazgeç, diye yalvardı. Şatoya dön, herkese avlanmaktan yorulduğunu söyle...

Gerçekten Kont avlanmaktan yorulmuştu. Ama dağları, tabiatı seviyordu. Adam, kendisi gibi resim yapmasını söyledi. Böylece hem yorulmıyacak, hem de canı sıkılmıyacaktı.

Kont, şatosuna dönünce avcıbaşı Hion'u yanına çağırarak dedi ki :

— Ben artık azgın Lopendrum'u avlamaktan bıktım. Bu işi sana bırakıyorum. Hemen şatodan çık, hayvanı yakalamadan bir daha buraya dönme!...

Hion, istemiyerek şatodan ayrıldı. Başka bir diyara gitti. Böylece Kontla alay etmenin cezasını çekti. Kont da sabahtan akşama kadar boşu boşuna av peşinde koşmaktan bir şey çıkmıyacağını anlamıştı. Zaman geçtikçe çok güzel resimler yapmağa başladı ve bir daha ava çıkmadı. Çünkü boş vakitlerini değerlendirmeyi öğrenmişti artık.

★

ERKEN BAŞLAMAK

Çocuklarını seven, onların istikbalini düşünen ana - babalar yavrularını Doğan Sigortanın Tahsil ve Çeyiz Sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa o kadar kârlıdır.

SON PİŞMANLIK PARA ETMEZ

Aboneni zamanında yenilemeyen kardeşlerimize hatırlatalım ki, ay başında dergileri gelmezse, kabahat ne bizde, ne de postadadır.

KÖYLÜ KIRAL

BİR PERDELİK PİYES

(Sahne: Bir handa büyük bir odayı gösterir. Ortada etrafında iskemleler bulunan iki küçük masa... Ayrıca bir süpürge, bir kova iki de tahta fırçasına ihtiyaç vardır. Perde açıldığı zaman hancı bir iskemlede oturmaktadır. Karısı, koşa koşa girer:)

Hancının karısı — Efendi, efendi kalk... Haberin yok mu?

Hancı — Ne haberi?... Ne olmuş?

Hancının karısı — Şimdi köyden geliyorum. Kıral buraya geliyormuş. Bizim hana ineceğine hiç şüphe yok.

Hancı — Kıral mı?... Bu tarafa mı geliyormuş?... Sahi mi?...

Hancının karısı — Elbette sahi. Neredeyse gelir... (Süpürgeyi alarak) Çabuk temizlik yapalım. Nerede kaldı şu hizmetçi oğlan.

Hancı — Biraz önce su getirmeye gitti. Odun da toplayacaktı galiba.

(O sırada hizmetçi içeri girer, elinde bir kova su ve çalı çırpı vardır.)

Hancının karısı — Oğlum öyle dikilip durma. Çabuk suyu getir. Şuraları bir fırçala bakalım. Kıral gelecekmiş.

Hizmetçi — Kıral mı gelecekmiş? Buraya mı?

Hancının karısı — Hadi hadi, sual sorup durma. Hemen işe başla! Aman ne aptal oğlansın.

(Hizmetçi çalışmaya başlar.)

Hancı — Kıral için en iyisinden ekmek bulmak lâzım. Ben, fırına kadar gideyim.

Hancının karısı — Taze yumurta da ister. Gideyim bakayım. En iyisi çiftlikten almak. (Hizmetçiye de dönerek) Bana bak, kulağını dört aç. Eğer hana gelen biri olursa, kıralın geleceğini söyle, mutlaka sana yardım etsinler. Anladın mı?

Hizmetçi — Anladım. Hana gelecek olan bana yardım etmeli. Çünkü kıral gelecek.

Hancının karısı — Bu bir, sonra her yer pırıl pırıl olmalı. Bir yerde pislik kalırsa seni kovarım. Bu zamanda iş bulmak hiç de kolay değil; hele senin gibi bir akılsız için.

Hizmetçi — Merak etmeyin, elimden geldiği kadar çalışacağım.

(Hancı ve karısı çıkarken, hizmetçi çalışmaya başlar.)

Hizmetçi — (Kendi kendine) Hemen gidip tahta fırçasını getireyim.

(Hizmetçi çıkar, aynı anda kıral ve yaveri girer.)

Kıral — Doğrusu epeyce uzun bir yolculuk oldu. Ama böyle, her türlü gürültü, patırtıdan uzak bir seyahate ihtiyacım vardı. Bu basit kılıkta beni kimse tanımaz. Köylülerin hayatını pek sevdim. Ben de köylü olmak isterdim dersem hiç şaşma. Hiç değilse kısa bir müddet için.

Yaver — Pek yoruldunuz kıral hazretleri. Siz burada istirahat buyurun. Ben gidip atlara bakayım.

(Yaver çıkınca kıral oturur, o sırada hizmetçi girer.)

Hizmetçi — Oh, doğrusu sizi gördüğüme çok sevindim. Hancının karısı, buraya kim gelirse gelsin bana yardım etmesi gerektiğini söyledi. Çünkü kıral gelecekmiş. Neredeyse gelir. Onun için, lûtfen bana yardım edin. Kıral gelmeden burasını tertemiz yapmalıyız.

Kıral — Fakat, fakat... yani, galiba bilmiyorsunuz...

Hizmetçi — Doğru, ben çok iyi bilmem. Ama şimdi konuşacak zaman değil. Al sen şu fırçayı. Önce masanın etrafını fırçalamalıyız. Çünkü kıral oraya oturur.

Kıral — Evet ama, beni dinlerseniz...

Hizmetçi — Seni dinleyemem. Eğer burası pırıl pırıl olmazsa hancı beni kovacak.

Onu bunu bilmem. Hadi bakalım, çalışmaya başla. Hem beraber çalışacağız zaten.

Kıral — (Gülümsiyerek) Demek bu hazırlık kıral için ha? Pekâlâ ver bakalım fırçayı. Yalnız nasıl yapacağımı da anlat.

Hizmetçi — Sen de benden daha az akılsız değilsin hani. İşte böyle diz çökecek, **(Masanın dibine diz çöker)** sonra da fırçayı şöyle tutup, bastıra bastıra yere süreceksin. **(Kıral fırçalamıya başlar)** Daha hızlı bastırmalısın... Tamam, çabuk öğrendin bak. Allah vere de hanımım benim yerime seni işe almasa.

Kıral — Teşekkür ederim. İltifatın bana gayret veriyor. **(Hizmetçi ıslık çalmaya başlar.)** Ben de ıslık çalabilir miyim?

Hizmetçi — Elbette. İnsan çalışırken ıslık çalarsa daha az yorulur.

(İkisi birden ıslık çalarak çalışmaya başlarlar, o sırada hancı ile karısı girerler.)

Hancı — Doğrusu kırala lâyık francala buldum.

Hancının karısı — Ben de taze, taze yumurtalar. Kırala güzel bir yemek hazırlıyalım. Aa, şuna bak, bizim alık oğlan kendine yardımcı bulmuş. (Kırala giderek) Bana bak, iyi fırçala, hem de acele et. Kıral neredeyse gelir.

(Kıralın yaveri girer.)

Yaver — Hayvanların yemini verdim. Biz de biraz sonra yola çıkabiliriz. (Etrafına bakınır) Neredesiniz kıral hazretleri?

Hancı — Kıral mı?

Hizmetçi — (Masanın altına bakarak) Burada kıral yok. Bir ben varım, bir de bana yardım eden şu adamcağız.

Yaver — (Eğilip bakar) Kıral hazretleri!

Hancının karısı — Ne, kıral mı?

Hancı — İmkânı yok! Olamaz!

Hizmetçi — Siz kıral mısınız?

Kıral — Evet... Ama sayende biraz da köylü oldum. Hem de işe yarayan bir köylü, öyle değil mi?

Hancının karısı — Ah ne yaptın, şaşkın budala!

Hancı — Beğendin mi yaptığını kafasız. Çok çok özür dileriz kıral hazretleri. Bu akılsız çocuğu affedin.

Kıral — Ona akılsız mı diyorsunuz?

Hancının karısı — Elbette.

Kıral — Bana bak, akılsız çocuk. Sen bir kıralı köylü gibi çalıştırmasını bildin. Hem de işini bilen bir çocuksun. Seni pek beğendim. Onun için yanıma almak istiyorum. Sarayın temizlik işlerine bakarsın. Nasıl, razı mısın?

Hizmetçi — Oh, çok teşekkür ederim efendim.

Kıral — Şimdi gel, beraber yemek yiyelim. Sen de yanıma otur ve bize yiyecek söyle bakalım.

(Kıral, yaveri ve hizmetçi masaya otururlar.)

Hizmetçi — (Hancının karısına) Lûtfen bize yiyecek ve içecek bir şeyler getirin. Hemen yeyip yola çıkacağız.

Hancının karısı — Olur efendim! (kocasına dönerek) Çabuk gel sofrayı hazırlayalım, hadi öyle bakınıp durma. Gel! (Çıkarlar)

Yaver — (Seyircilere dönerek selâm verir) Oyunumuz burada bitiyor. (Kıral ve hizmetçiye dönerek onları ayağa kaldırır) Yaşasın köylü kıral!

— Perde iner —

ÇARŞI

Gelin bize, gelin bize
Çarşı yollarından gelip geçen insanlar.
Görün mallarımızı !
Sevgi karışmış, neşe karışmış özüne
Dal dal yeşil, kimi mavi, kimi kırmızı
Süsleyin çocuklarınızı.

Ben hizmet edeyim nine,
Saçları dağların karı gibi ak.
Pazarlık et doya doya,
Al giydir torununa...

Her sabah sizin için açılır çarşı
Bebek, anne, bacı.
Çalışır çabalar erkekler
Sevginiz, neşeniz onların asıl kazancı.

İ. Minnetoğlu

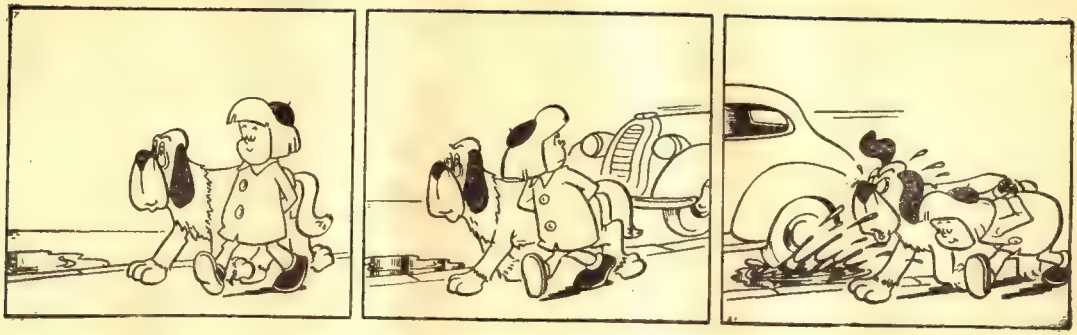

GÜLELİM

İlk yemek dersinde pasta yapıp fırına koymuşlardı. Öğretmen bir öğrenciye dedi ki :

— Suna mutfağa git. Fırını aç. Bak bakalım pasta pişmiş mi ? Bunu anlamak için bir bıçak batırırsın. Çektiğin zaman tertemiz çıkması lâzım.

Suna biraz sonra sınıfa döndü.

— Bıçak o kadar temiz çıktı ki, bütün kirli bıçakları pastanın içinde temizledim.

★

Oğuz jet uçakları hakkında hazırladığı ödevi sınıfta okuyordu.

— Çağımızda bu uçaklar kuşların yaptıkları her şeyi yapabilmektedir, diyerek sözlerini bitirdi.

Çocuğun biri fısıldadı :

— Acaba kuşlar gibi telefon tellerine konarak başını kanadının altına sokup uyuklayabilir mi ?

★

Çocuk — Amca, doğum günümde aldığınız bu çalgı çok hoşuma gidiyor. Tekrar teşekkür ederim.

Amcası — Bir şey değil yavrum. Nasıl güzel çalabiliyor musun ?

Çocuk — Çalmama hiç fırsat vermiyorlar ki... Annem her gün okuldan dönünce çalmıyayım diye on kuruş veriyor. Ama babamın eli daha açık. Ben mızıka çalmaktan bıkıncaya kadar her gece için yirmi beş kuruş gözden çıkarmış.

★

Öğretmen yaramaz bir çocuğa çıkışıyordu.

— Arkadaşlarının seni şikâyet etmedikleri bir gün olmıyacak mı ?

Çocuk boynunu bükerek önüne baktı. Mırıldar gibi :

— Pazar günleri şikâyet eden var mı, öğretmenim ? dedi.

TAN'IN BALIKLARI

GÜNEY Çin'in meşhur Kanton şehrinde, Tan adında bir çocuk yaşıyordu. On yaşındaydı. Şehrin daracık, eğri büğrü sokaklarında oyun oynamasını sevmez, vakit buldukça güneşli pirinç tarlalarına, çay bahçelerine koşardı. Tan, yedi yaşına gelince, babası ona dört küçük akvaryum almıştı. Çocuk, cıva gibi oradan oraya oynaşan balıklarına bayılırdı. Her geçen yıl bunların çeşidi daha artıyordu. Bazılarını kendisi derelerden tutuyor, ama en güzellerini Won Amcanın dükkânından satın alıyordu.

Tan'ın, Won Amcayla arası pek iyiydi. Balık alacak parası olmasa bile adamcağız dükkânda dolaşmasına, renk renk çeşit çeşit balıklara bakmasına ses çıkarmazdı. Burada dünyanın her tarafından getirilmiş balıklar vardı.

Tan, büyük bir dünya haritası bulmuştu. Dükkândaki balıkları uzun uzun seyrettikten sonra evine döner, o balıkların geldiği ülkelerin yerlerini haritada arıyordu. Malaya'dan, Avustralya'dan, Afrika'dan, hattâ Çin'e çok uzak olan Güney Amerika'dan getirilmiş balıklar vardı.

Çocuğun bütün rüyaları, hayalleri bu balıklarla doluydu. Büyüdüğü zaman Güney Amerika'ya giderek Amazon nehrinde seyahat edecekti. Bu nehre akan küçük bir ırmakta o zamana kadar keşfedilmemiş güzel bir balık bulup, bunu dünyaya tanıtacak, böylece meşhur olacaktı. Ondan sonra Kanton'da yalnız büyüklerin üye olabildiği Akvaryum Derneğine girecekti.

Bütün yüksek emellerine rağmen eline geçen küçük fırsatları da kaçırmak istemiyordu. Dağlardan akarak pirinç tarlalarını sulayan akar suları bir bir geziyor, orada bulabildiği balıklardan beğendiklerini kendi akvaryumlarına taşıyordu. Bu akar sular evine çok uzaktı. Ancak oraya tatil günlerinde babasından izin alarak gidebiliyordu.

Tan, bir gün kırlarda dolaşırken o zamana kadar hiç raslamadığı bir dere gördü. Yandaki tarlalar sulansın diye derenin bir yerine suyun akışını kesmek için büyük taşlarla çamur yığarak bir tümsek yapmışlardı. Ama dağlarda eriyen karların beslediği derenin bol suyu bu tümseği aşıyor, çamurlara bulanarak kirleniyordu. Tan dikkatle suyun içine bakıyor, bulanık olduğu için hiçbir şey göremiyordu. Yalnız gözüne bir parıltı ilişti. Bu, bir anlık parıltı, keskin gözlerinin o zamana kadar ne Won Amcanın dükkânında, ne de kitaplarda gördüğü bir balığı seçmesini sağladı. Balık gözden kaybolmuştu. Yakalamağa çalışsa çok vakit gecekti. O saatte eve dönmek zorundaydı.

Okulunun tatil olacağı günü bütün hafta sabırsızlıkla bekledi. Sabah erkenden yola çıktı. Heyecanından hızlı hızlı yürüyor, bir taraftan da kendisini Güney Amerika'ya giden bir gezginmiş gibi düşünüyordu. Oradaki vahşi ormanların içinde olmadığına bir bakımdan çok memnundu. Pirinç tarlaları arasında balık avlamak pek tehlikeli sayılmazdı. Olsa olsa suya girdiği zaman bacağına sülük yapışırdı. Bunun için de ya-

nında daima biraz tuz taşıyordu. Sülüğe tuz ekince hemen yapıştığı yeri bırakırdı.

Derenin suyu bu sefer berraktı. Tan, suyun yüzüne doğru eğilince neredeyse sevincinden bağıracaktı. İçinde bir sürü balık kaynaşıyordu. Gövdeleri gümüş gibi parlak, yüzgeçleri renkli renkli balıklar... Tan'ın o zamana kadar hiçbir yerde görmediği balıklardı bunlar...

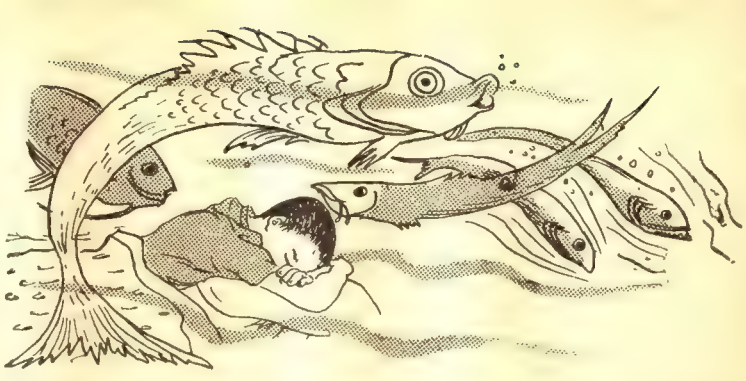

Tan, birkaç saat orada kalarak balıkların en güzellerinden 9 - 10 tane yakaladı. Kepçesini suyun içinde hiç hareket ettirmeden tutuyor, içine balık girince birdenbire çekiyor, sonra balığı evden getirdiği kaba koyuyordu.

Eve dönerken sevincinden yerinde duramıyordu, ama kaptaki su dökülüp balıklarına bir zarar gelmesin diye çok dikkatli yürüyordu. Eve gelince, balıkların ikisini kabın içinde bırakarak diğerlerini bir akvaryuma koydu. İki balığı Won Amcaya götürdü. Won Amcanın balık koleksiyonunun Kanton şehrinde bir eşi daha yoktu, ama Tan'ın getirdiği bu balıkları o da tanımadığını söylüyordu. Dükkândaki bir müşteri Tan'ın balıklarıyla ilgilendi. Bu, Balıkçılık Deneme İstasyonu Müdürü Dr. Lin'di. Tan'ın balıklarını alarak inceleyip sınıflandırmak üzere lâboratuarına götürdü. Tan, Won Amcaya ayrıca iki balık hediye etti.

Tan'ın hiç görülmemiş bir balık bulduğu şehrin içinde beklenmeyen bir hızla yayıldı. Akvaryum Derneğinin üyeleri Won Amcanın dükkânına koşup hayranlıkla Tan'ın balıklarını seyrettiler. Bir balık satın alabilmek için hepsi biribirinden daha çok para veriyordu, ama Tan :

— Benim balıklarım satılık değil, diyordu. Bu balıklar üzerinde ilmî araştırmalar yapmak istiyorsanız size onları nereden tuttuğumu göstereyim.

Bütün adamlar çocuğun peşine takılarak evine kadar gidip babasından ertesi günü okula gitmemesi için izin aldılar. Adam, çocuğunun, okulun açık olduğu bir günde balık avına gitmesine asla razı olmazdı, ama Dernek üyelerinin hatırını kıramadı.

Dr. Lin, ertesi sabah erkenden Tan'ın evinin kapısını çaldı. Bütün gece uyumamış, lâboratuvarda balıkları incelemişti. Hiçbir kitapta bu balıktan bahsedilmiyordu.

Tan'ın hayalleri gerçekleşmişti. Yalnız balığı Amazon'da değil, kendi memleketinde bulmuştu, ama yine de önemli bir balık kâşifi sayılabilirdi.

Akvaryum Derneğinin üyeleri, kapının önünde birikmişti. Tan'ı da alarak yola çıktılar. Çocuk onlara dereyi ve balıkları tuttuğu yeri gösterdi. Burada yüzlerce balık vardı. Balıkçılar Tan'ın yaptığı gibi ufacık bir kepçeyle değil, büyük ağlarla balık tutuyorlardı. Tan, bu ağlara giren balıkların çokluğunu görünce şaşırdı. Derenin içinde hiç balık kalmıyacak diye üzülmeğe başladı, ama dernek üyelerinin işine karışmağa cesaret edemedi. Balıkları gayet büyük fıçılara koydular.

Şehre geldikleri zaman Dernek Başkanı Tan'ı karşısına alarak dedi ki :

— Biz aramıza 20 yaşından küçük üye kabul etmiyorduk. Şimdi senin için bu şartı kaldıracağız. Şu andan itibaren Kanton Akvaryum Derneğine üye oluyorsun.

Bütün üyeler birer birer Tan'ı tebrik ettiler.

Tan, bu işten son derece memnundu, ama balıkları tuttukları dere gözünün önünden gitmiyordu. Orada hiç balık kalmadığını düşünerek üzülüyordu.

Aradan günler geçti. Akvaryum Derneğinde önemli bir toplantı olacaktı. Bilhassa Tan'ın orada bulunması isteniyordu. Toplantı salonundaki bütün akvaryumların içinde kendi balıkları duruyordu. Onları gördükçe Tan'ın üzüntüsü daha çok artıyordu. O, yeni bir balık keşfetmişti, ama bulduğu balık cinsinin hepsinin yerinden, yurdundan uzaklaştırılacağı aklına gelmemişti. O sırada Dr. Lin bir konuşma yapıyordu. Tan, birden onun şunları söylediğini duydu :

— Arkadaşımız Tan'ın adıyla, derenin geldiği Beyaz Bulut Dağının adını birleştirerek bu balığa Latince bir ad vermeği düşündük. Balık artık bütün dünyada Tanichthys Albinubes (Tan'ın Beyaz Bulut Balığı) olarak bilinecektir.

Bu konuşmaya ve alkışlara teşekkür etmesi için Tan'ın da kürsüye çıkıp bir şeyler

Su Çiçeği

NUR, çiçek gibi bir kızdır. Menekşe gibi gözlerini açıp mısır püskülü saçlarını sallaya sallaya öyle bir koşuşu vardır ki, bütün mahalle onun okuldan dönüşünü sevinçle bekler. Çünkü bu çalışkan kız, çok dikkatlidir. Yolun bir tarafından öbür tarafına geçerken etrafına bakar, bütün kazaların dalgınlıktan ileri geldiğini bilir. Okuldan gelip derslerine çalışmağa başlamadan önce hasta komşuların teker teker hatırlarını ve ihtiyaçlarını sorar, ihtiyar teyzelerin bakkaldan istediklerini alır. Derslerini bitirdikten sonra da evde annesine yardım eder. Hasan'ın arkadaşı olduğu için sık sık bize de uğrar. Kısaca bu çalışkan, iyi kalpli yavruyu sevmeyen yoktur. Bir, iki gündür sesini duymayınca, evdekilere ne oldu diye sordum.

— Rahatsız, dediler.

Hemen kalktım. Onu yoklamağa gittim. Annesi sevinçle kapıyı açtı :

— Kalp kalbe karşıdır doktor bey, biz de sizi bekliyorduk.

— Nur'un nesi var hanımefendi?

— Galiba su çiçeği çıkarıyor, okula, komşulara göndermiyorum.

Muayene ettim ve çocuğun gerçekten su çiçeği çıkardığını gördüm.

Zavallı yavrucak, ateşten kıpkırmızı olan gözlerini yüzüme dikti ve :

— Doktor Amca, bu hastalığı nerden aldım? Çok tehlikeli mi? Daha kaç gün okula gitmiyeceğim?

— Yavrum, Türkçede, «sabreden derviş, muradına ermiş,» diye bir söz vardır, sen de bizi dinleyeceksin, iyi olup yakında okula gideceksin. Geçirmekte olduğun su çiçeği tehlikeli olmamakla beraber çok bulaşıcı bir hastalıktır. Belki onu okuldan, belki tramvaydan, otobüsten, sinemadan almış olabilirsin. Hastalığı yapan virus cinsi mikrop, hastadan sağlama çoğu zaman tükrük, aksırık, nefes yolu, ile geçer. Vücuda giren mikrop orada on, on beş günde canlanır. Sonra, tıpkı sende olduğu gibi böyle otuz yedi, otuz sekiz ateşle irili ufaklı döküntülerle seyrini tamamlar. On yaşına kadar olan çocukların hemen hepsi su çiçeğine yakalanırlar. Bu hastalık baharda azalır, sonbahar ve kışın çoğalır. Döküntüler evvelâ sırtta başlar, omuz uçlarına, yüze kolların yukarı kısımlarına, göğse geçer. Daha sonra karına, bacağa atlar. Döküntünün en az görüldüğü yer bacak ve kolların alt kısımlarıdır.

Annesi :

— Tedavisinde nelere dikkat edilmeli doktor bey?

— Her zaman ateş olmaz, olsa da bir, iki günde düşer, merak etmeyiniz. Yavruya soğuk aldırmayınız. Bol meyva suları veriniz. Su çiçeği geçirmiyenlerin yanına göndermeyiniz, kaşınmamasına, döküntülerin ayrıca mikroplanmamasına dikkat ediniz. Yazdığım ilâçları da muntazaman alsın!...

Nur, on beş günü uslu akıllı atlattı. Şimdi yine koşup oynuyor.

Dr. Kâmran ŞENEL

söylemesi gerekiyordu. Çok heyecanlıydı.

— Balığa adımı verdiğiniz için hepinize teşekkür ederim, diyerek söze başladı. Bugün hem sevinçli, hem de çok üzüntülüyüm...

Bir an etrafına bakarak sustu. Herkesin merakla konuşmasını beklediğini görünce niçin üzüntülü olduğunu anlattı :

— Deredeki balıkların kaybolmamasını o kadar istiyorum ki, elimdeki bütün balıkları yine oraya boşaltacağım. Ben balıklarımı ancak kendi yurtlarında görürsem rahat edeceğim, diyerek sözlerini bitirdi.

Herkes utanmış, önüne bakıyordu. On yaşındaki bir çocuk bütün dernek üyelerine güzel bir ders vermişti. Onlar da koleksiyonları için birkaç tane ayırarak balıklarının fazlasını dereye götürmeğe karar verdiler.

S. Ö.

ELMACI AMCA

XIX. Yüzyılın başında Amerika Birleşik Devletlerinin iç kısımlarındaki geniş topraklara henüz yeni yeni yerleşmeler oluyordu. Issız vâdilerdeki uzun ağaç kütüklerinden, dallardan yapılmış evler birbirine çok uzaktı. Herkes kendi köşesine çekilmişti. Yalnız durup dinlenmeden bu evlerin arasında dolaşan acayip bir adam vardı. Büyükler onu Elmacı Johnny, küçükler ise Elmacı Amca diye çağırırdı.

Adam, görünüşte çok fakirdi. Eski bir un çuvalını sırtına geçirmiş, belinden bir iple bağlamıştı. Başka elbisesi yoktu. Arasıra yemek pişirdiği küçük tavayı yıkadıktan sonra onu şapka yerine başına geçirirdi. Bunun önüne, gözüne güneş ışığı girmesin diye kartondan bir siper yapmıştı. Çoğu zaman yalın ayak gezerdi. Yalnız karlı havalarda bir ayağında eski püskü bir çizme, diğerinde kimbilir kimin fırlatıp attığı bir ayakkabı teki ile görünürdü. Johnny, bu kılığıyla çok gülünç olurdu, ama kimse onunla alay etmezdi. Herkese kendisini sevdirmişti. Küçük kızlara kordele, dantel ve renkli kumaş parçaları verirdi. Erkek çocuklara güzel masallar anlatırdı. Onun için çocuklar her zaman yolunu beklerlerdi.

Elmacı Amca, yıllarca önce kendi evini, bir sürü çocuğu olan fakir bir kadına vermişti. Evlerin arasında boşu boşuna dolaşmazdı. Aklına bir şey koymuştu. Önemli bir iş yapacaktı. Yanında her zaman elma çekirdeği taşırdı. Issız, vahşi topraklara elma ağaçları dikerek oralardaki insanlara faydalı olmak istiyordu.

O günlerde, evler birbirinden kilometrelerce süren bomboş topraklarla, yahut sık, karanlık ormanlarla ayrılıyordu. İnsanlar ilkel araçlarla toprağı ekip biçiyorlardı. Birkaç yabani yemişten başka yiyecekleri yoktu.

Elmacı Amca, elma çekirdeklerini doğudan topluyor, batıya taşıyarak kendi eliyle dikiyordu. Bazan ona:

— Yalın ayak yürümekten korkmuyor musun? Ayağını zehirli bir böcek sokarsa ne yaparsın, diye sorarlardı. O da:

— Ben Allahın yarattığı bütün hayvanları severim, onun için onlar beni sokmaz, diye cevap verirdi.

Ormandaki vahşi hayvanların yanına yaklaşır, yavrularını okşardı.

Yerliler de Elmacı Amcayı severler, onun, yanında silâh taşımadığını, kendilerine bir zarar vermiyeceğini bilirlerdi.

Yıllar geçince batının boş toprakları dolmaya başladı. Köyler, şehirler kuruldu. Bunları birbirine bağlayan yollarda posta arabaları işliyordu. Evlerin bahçeleri elma ağaçlarıyla doldu. Ama Elmacı Amca artık oralarda görünmez olmuş, daha batıya, insanların yeni yerleşmeğe başladığı yerlere gitmişti. Yıllar sonra oralardaki çocuklar sofra başında elma yerken, bahçelerindeki elma ağacına çıkarken annelerinin, babalarının anlattığı iyi kalpli ihtiyarı, Elmacı Amcayı hatırlıyacaklardı.

YILBAŞI HEDİYESİ

KARABAŞ'ın önüne yiyeceğini koydum, yüzüme bile bakmadı. Hırlayarak bir köşeye çekildi. Hiç üzerine varmadım. Çünkü ben gittikten sonra yiyeceğini biliyordum.

Karabaş çok huysuz bir köpekti. İstediğinizi ona zorla yaptırabilirdiniz, ama bu, gireceğiniz zahmete değmezdi. Onunla dost olamazdınız, hemen hırlar, homurdanırdı. Kendi haline bırakılmaktan hoşlanırdı. O zaman hiçbir şeye dokunmaz, sessiz bir köpek oluverirdi.

Bu köpeği altı aydan beri niçin beslediğimi bilmiyordum. Köpeklerin böyle sebepsiz yere huysuz olabileceğini aklım almıyordu. Mutlaka onu üzen bir şey vardı. Çoğu zaman sabırlı köpekleri biz yanlış davranışlarımızla kötüleştiririz. Bu, insanların kabahatidir, köpeklerin değil! Bütün durgunluğuna rağmen Karabaş'ın evde bulunması iyi oluyordu. İri ve cesur bir köpekti. Evdeki diğer köpeklere de bekçilik ediyordu.

Bir gece, geç vakit eve dönünce karım :

— Köpeklerin kulübesine kimi yolladın, diye sordu.

— Hiç kimseyi, dedim.

— Öyleyse yanılmış olacağım. Sanki birisini görür gibi oldum ama, oradaki ağaçların gölgesiydi her halde.

Karımın yanıldığını sanmıyordum. Nitekim, iki gün sonra kulübenin kapısını açık buldum. Hemen köpek yavrularını saydım, hepsi tamamdı. Karabaş aksi aksi hırladı. Belki de gelen hırsızı o kaçırmıştı.

Olanları karıma anlattım. Yavruların çalınmasını istemiyorduk. Karabaş'ın belki aksiliği tutar, haber vermeyebilirdi. Onun için kulübenin kapısına bir zil yerleştirdik. Kapı açılır açılmaz bu zil evin içinde çalacaktı.

Zil, ilk olarak yılbaşından birkaç gün önce, fırtınalı, karlı bir gecede çaldı. Hemen paltomu giyerek kulübeye gittim. Yavrular havlıyor, anneleri ise endişeli, endişeli dolaşıyordu. Köpekleri sayarken Karabaş'ın orada olmadığını gördüm.

Bu hırsızlık beni adam-akıllı sinirlendirmişti. Ertesi sabah erkenden belki bazı

ayak izleri bulurum diye bahçeye çıktım. Kar bütün izleri yok etmişti. Bunun üzerine şehre inip kendime başka bir köpek almaya karar verdim. Karabaş gibi kuvvetli bir köpek bulmak herhalde zor olacaktı.

Tam evden çıkacağım sırada kapı çalındı. Gelenler ince, uzun boylu bir adamla, küçük bir çocuktu. Adamın üzerinde eski bir kaput vardı. Evi bize yakındı. Hayvan yetiştirerek geçiniyordu.

— İçeri buyurun, dedim.

Sonra da karıma yılbaşı için yaptığı kurabiyelerden ikram etmesini söyledim.

— Zahmet etmeyin, diye söze başladı. Çok oturmıyacağız. Ali size bir şey söyleyecek o kadar.

Çocuğun yüzü kâğıt gibi beyazdı. Güçlükle :

— Sizin köpeğinizi ben çaldım, özür dilerim, dedi.

Çocuk olduğu için fazla kızmadım. Yalnız merakla :

— Peki ama, kulübede o kadar güzel köpek yavruları varken ne diye o kocaman köpeği seçtin, diye sorunca Ali :

— Bazı kimseler, ne yazık ki, köpeğin iyisini anlıyamıyorlar, dedi.

Bunun üzerine adam :

— Ali, terbiyesizlik ediyorsun, diye çocuğu azarladı.

— Köpek nerede, diye sordum.

Çocuk :

— Burada, dedi ve iki parmağını ağzına götürerek keskin bir ıslık çaldı. Karabaş bir anda koşarak geldi, çocuğa yaklaşıp kuyruğunu sallamaya başladı. Onu okşamak için uzanan elini yalıyordu.

Çocuk gözyaşları içinde köpeği okşadı ve arkasına bakmadan karlı yolda koşmaya başladı. Köpek de onun peşinden gidiyordu. Çocuk sert bir sesle geri dönmesini emredince durdu.

Hayretler içinde kalmıştım. Karabaş'la Ali'nin yakın dostluğunu görünce bu dünyada her şeyin olabileceğine inandım.

Ali'nin babası hâlâ kapıda duruyordu. Yüzünde, haya-

tında hiç gülmemiş bir insanın görünüşü vardı. Buraya gelmeye karar vermesi herhalde kolay olmamıştı, ama şu anda oğlu köpeği geri verdiği için memnun görünüyordu.

Köpeği oğluna vermek istediğimi söylesem bile bunu kabul etmiyecek kadar gururlu olduğunu anlamıştım.

— İnşallah bir gün evinize uğrarım, oturup konuşuruz, dedim.

Birkaç gün geçince onları görmeye gittim. Her şey düşündüğüm gibi çıktı. Baba, oğul köpeği hediye olarak istemiyorlardı. Az sonra çocuğun odadan dışarı çıkarken sessiz sessiz ağladığını farkettim.

Evden çıkarken Ali'nin babası :

— Teklifinize teşekkür ederim, dedi, ama rica ederim artık bu meseleden bahsetmiyelim. Hayat kolay değil, oğlumun bunu anlamasını istiyorum.

— Hakkınız var, diyerek ayrıldım.

Adamı verdiği karardan vazgeçirmek zor olacaktı. Düşünceli düşünceli eve döndüm. Ağaçların altındaki kulübe hiç aklımdan çıkmıyordu.

Birdenbire birçok şeyler hatırladım. Ali sonbahardan beri bizim evin etrafında dolaşıyor, fırsat bulursa Karabaş'ı okşuyor, onunla konuşuyordu. Bir kere daha köpeği alıp götürmüş, sonradan yaptığına pişman olarak geri getirip kulübeye bağlamıştı. İkinci sefer babasıyla geri dönüp bizimle konuşmuşlardı. İşte Karabaş bunun için huysuzluk ediyordu. Onu dostundan ayırıp kulübeye kapatıyorum diye bana kızıyordu. İstediği gibi dolaşıp gezdirdiği için Ali'ye imreniyor, onun köpeği olmak istiyordu.

O gece geç vakit kapı çalındı. Gelen Ali'nin babası idi. Köpeği kendisine satmamı istiyor, heyecandan güçlükle konuşuyordu. Hemen cevap vermedim, çünkü gururunu incitmiyecek bir şey söylemek istiyordum.

— Satarım, ama değerini verirseniz, dedim. Cins köpektir.

Bu sözlerim hoşuna gitmişti.

— Hiçbir değeri olmadığını söyliyerek yeniden onu bize hediye etmeğe kalkışacaksınız diye korkmuştum. Doğruyu söylediğinize çok sevindim. Kimseyi dolandırmak istemem. Köpeğin tam olarak kaç lira edeceğini bilmiyorum. Onun için herkesin söylediğinden fazla para getirdim.

Soğuktan donmuş eliyle bana parayı uzattı. İstemiyerek aldım.

— İyi para verdiniz, dedim.

— Hakkıdır, diyerek gülümsedi. Biliyor musunuz yılbaşı şimdi bizim evde çok neşeli geçecek. Çünkü Ali'ye, ne alsam hiçbir şey onu bu kadar sevindiremiyecekti.

Çeviren : İpek ERDEN

Hayvanat Bahçesinde

Anneleri, Oya, Suna ve Erol'a hayvanat bahçesini gezdiriyordu. Çocuklar vahşi hayvanlara hayretle bakıyor, maymunların maskaralıklarına gülüyorlardı. Erol :

— Kafesin içine şeker atalım, bakalım maymunlar ne yapacak, dedi.

Annesi :

— Sakın ha, diye kızdı. Görmüyor musun, şuraya bir de levha asmışlar. «Hayvanlara yiyecek verilmemesi rica olunur» diye yazıyor.

Erol, annesinin sözünü dinleyerek şekeri cebine koydu, ama hayvanlara niçin yiyecek verilmemesi gerektiğine bir türlü aklı ermemişti. Annesine sordu :

— Herkes yiyecek verirse hayvanların karnı doyar. Acaba bunu neden istemiyorlar?

Annesi :

— Çocuklar hepiniz dinleyin, diyerek anlatmaya başladı. Eğer herkes hayvanlara canının istediğini yedirmeğe kalkarsa, belki onlara iyi gelmiyecek şeyler de verirler. Tabii hayvanlar bunları yeyince hastalanır. Sonra bir de bazı çocuklar düşünmeden elini kafese sokmaya kalkışır. Hayvan da ısırıverir. İşte böyle tehlikeli durumlar olmasın diye seyircilerin hayvanlara çok yaklaşması, yiyecek vermesi yasak edilmiştir.

Çocuklar bundan sonra bütün levhaları okuyarak yasak olan şeyleri yapmamağa dikkat ettiler.

TİMSAHLA ASLAN YAVRUSU

KÜÇÜK timsah, derenin kenarında sığ bir yerde ağaç kütüğü gibi hareketsiz duruyordu. Daha yavru olduğu için annesi yerinden kıpırdamamasını tenbih etmişti. Korkusundan başını hep suyun içinde tutuyordu.

Bu sırada canı sıkıldığı için evinden kaçan bir aslan yavrusu dereye yaklaştı. Karşı kıyıya geçmek istiyordu. Oradaki her şeyin bu kıyıdakinden daha güzel olduğunu sanıyordu.

— Dereyi geçip akşama kadar ağaçların altında oynayayım, diye söylendi.

Derenin tam ortasında büyük bir kaya vardı. Daha ilerde karşı kıyıya doğru bir ağaç kütüğü uzanıyordu. Onun tam önünde başka bir kütük görünce sevindi. İyi zıplarsa buradan kayaya atlayabilirdi. Bunu bir kere deneyecekti.

Adımını atar atmaz kütük sandığı timsah başını kaldırdı. Ağzını açarak dizi dizi dişlerini gösterdi.

Aslan yavrusu :

— Eyvah, diye bir çığlık atarak gerisin geriye karaya kaçtı. Ömründe böyle hayvan görmemişti.

Timsah sırıttı :

— Hey!... Nereye gidiyorsun bakayım? Sen beni ne sandın kuzum?

Annesi ona, yabancılara karşı kaba davranmayı, vahşi görünmeyi öğretmişti. Çünkü timsahlara göre, bu en emin yoldur. Yavru timsah aslında uysal bir hayvandı ama aslanı korkutmak için mahsus böyle yapıyordu.

Aslan küçüktü ama, korkak değildi. Timsah kendisinden kuvvetli görünmüyordu. Yalnız dişlerinin çokluğu onu şaşırtmıştı. Annesinden öğrendiği gibi terbiye ve nezaketle konuşmaya karar verdi. Aslanlar tehlikeli durumlarda bile ağırbaşlı görünmek isterler.

Aslan tatlı bir sesle :

— Derenin karşı kıyısına geçmek istiyordum. Sizi ağaç kütüğü sandım. Dikkatsizliğimden dolayı özür dilerim, dedi.

Aslanın bu kadar açık konuşmasına karşılık timsah ne yapacağını şaşırdı. Aslanı çok sevmişti. Onu korkutmaktan vazgeçti.

— Haydi çık sırtıma da seni karşıya götüreyim, dedi.

Yolda aslana sordu :

— Söyle bakayım, karşı tarafta ne işin var?

— Hiç... Orasını da görmek istiyorum. Biraz dolaşıp oynadıktan sonra beni tekrar geriye götürür müsün?

Timsah :

— Belki, diye cevap verdi.

Annesi, her şeye kolayca «evet» dememesini söylerdi. Oysa ki, içinden arkadaşını orada beklemeye karar vermişti.

Aslan timsaha teşekkür ederek sahile çıktı. Ağaçların altında dolaştı. Derenin bu tarafı da tıpkı öteki tarafına benziyordu. Değişik bir şey görmek ümidiyle boşu boşuna iki yanına bakındı. Güneş batarken içini bir korku aldı. Annesiyle babası şimdi o kadar uzaktaydı ki... Ağaçların arkasından acayip sesler geliyordu. Birden ıslık gibi bir ses duydu. Upuzun bir yılan, ağzını açmış kendisine doğru geliyordu.

Korkusundan var kuvvetiyle dereye koştu. Hemen timsahın sırtına atlamasaydı yılan onu yakalıyacaktı.

Derenin öteki kıyısına vardıkları halde aslan hâlâ korkudan tir tir titriyordu. Timsahın yaptığı iyiliklerin karşılığını nasıl ödeyecekti?

— Teşekkür ederim, çok teşekkür ederim, demekten başka bir şey yapamadı. Ama hissettikleri gözlerinden belli oluyordu.

Küçük timsah ise :

— Hıh!... Bir şey değil, diye aksi aksi cevap verdi, ama dostça gülümsemekten de kendini alamadı.

Aradan günler geçti. Aslan bir daha evinden kaçmadı. Kardeşlerinin dişleri çıktıkça bunları toplayıp biriktirdi. İpe dizerek bir kolye yaptı. Götürüp arkadaşı timsaha armağan etti. Timsah :

— Diş ha, benim bir sürü dişim var zaten, dedi, ama bir daha o kolyeyi boynundan çıkarmadı.

BİLMECE BULMACA...

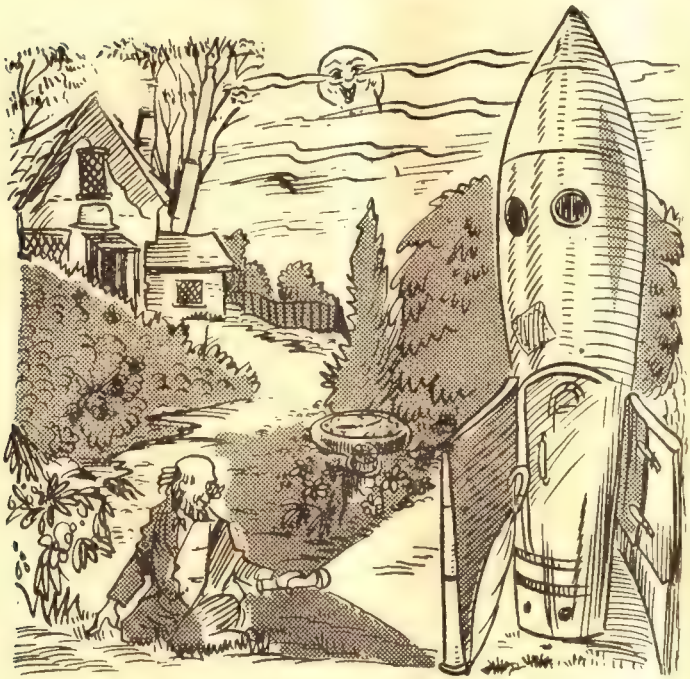

Bu bilgin bir roket yapmış. Aya gidecek. Ama biraz dalgın olduğu için seyahatinde yanına alacağı eşyaların altı tanesini kaybetmiş. Resme dikkatle bakarak bunları bulup bilgine yardım edin.

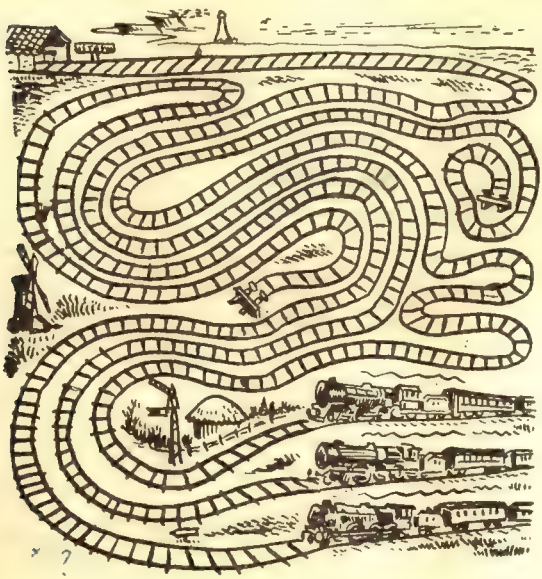

Resimde üç tren görüyorsunuz. Acaba bunlardan hangisi deniz kıyısındaki istasyondan geçiyor?

BİLMECE BİLDİRMECE

Bilmece, bildirmece dil üstünde kaydırmaca

Dondurma

★

Küçücük mezar, dünyayı gezer

Ayakkabı

★

Dal üstünde sarı oğlan

Ayva

★

Karşıdan baktım hiç yok
Yanına vardım pek çok

Karınca

★

Alçacık dallı
Yemesi ballı

Çilek

★

Teptim tekerlendi
Öptüm şekerlendi
Bal ile badem
Bir güzel âdem

Kavun

★

Yer altında püsküllü derviş

Pırasa

★

Boş gider, dolu gelir
Ağzına hoş gelir

Kaşık

★

Başa yapışık
İki sapsız kaşık

Kulaklar

★

Dam üstünde yarım pide

Ay

★

Akşam baktım çoktu
Sabah kalktım yoktu

Yıldızlar

★

Dağdan gelir, taştan gelir
Eğerlenmiş aslan gelir

Sel

ŞEKERCİ

TEYZE

ŞEHİRDE Şekerci Teyzeyi sevmiyen çocuk yoktu. İçlerinde hali vakti yerinde olanlar anne ve babalarıyla gelir, o güzelim şekerlerden, çikolatalardan alırlardı. Şekerci Teyze iyi kalpliydi. Şeker alacak parası olmayan küçük çocuklara kavanozların dibinde kalmış şekerleri, parçalanmış, şekli bozulmuş çikolataları hediye verirdi. Çocukların çiçek bahçesini andıran renk renk vitrine bakıp sonra içlerini çeke çeke uzaklaşmalarını istemezdi.

Cingöz, Şekerci Teyzenin sevgili kedisiydi. İkisinin de başka kimseleri yoktu. Cingöz'ün tek işi fare tutmaktı. Atılgan ve çevikti. Şekerci Teyze kedisine camekânda iyi bir yer ayırmış, çiçekli basmadan ufacık bir minder koymuştu. Cingöz sabahları burada güneşlenmeyi pek severdi. Öğleden sonra önünden gelip geçen insanları seyrederdi. Bazan bunlardan biri dükkânın önünde dururdu. Kapı açılınca tatlı bir çıngırak sesi müşteri geldiğini haber verirdi.

Akşam üstü dükkânı kapayarak arka taraftaki mutfağa giderlerdi. Şekerci Teyze kendi yemeğini hazırlarken Cingöz'ü de unutmazdı. Onun sütü çok sevdiğini bilir, çanağını ağzına kadar doldururdu.

Yemekten sonra Şekerci Teyze tadına doyulmaz çikolatalarını, şekerlerini yapardı. Çikolatadan bebek ve tavşanları, horoz şekerleri, nane şekerleri, lokumları, karemelaları, kestane şekerleri, muzlu çikolataları, akideleri şehirde ün almıştı. Cingöz'e sorarsanız dünyada en güzel şey böyle bir şekerci dükkânında yaşamaktı.

Bir gün dükkânın önünde bir otomobil durdu, şişmanca bir adam indi, uzun uzun dükkâna baktı.

Kapıdaki çıngırak sallanıyordu. Müşteri:

— Bana Ali Usta derler, diyerek kendini tanıttı.

Şekerci Teyze nezaketle gülümsedi :

— Buyurunuz, çikolatalarım çok nefîstir. Fındıklı, ballı ve muzluları da var. Hangisinden istiyorsunuz?

— Teşekkür ederim. Ben bunları almak için gelmedim. Açıkça konuşalım. Dükkânınızı bana satar mısınız?

— Ah, imkânsız! Burasını çok seviyorum. Sonra Cingöz'le ben nerede otururuz? Tek başımıza ne yaparız biz?

— Cingöz de kim?

— Kedim.

Adam döndü, Cingöz'e baktı ve gülmeye başladı.

— İsterseniz burada kalsın, dedi. Ben de avcı bir kedi arıyordum zaten. Söz veriyorum, ona güzelce bakarım.

— Buradan gitsem bile Cingöz'den ayrılamam.

— Öyleyse başkasını bulurum. Unutmayın, dükkâna iyi para vereceğim. Bu parayla uzun seyahatler yapabilirsiniz. Bahçe içinde şirin bir ev alıp tavuk beslemeyi hiç düşündünüz mü? Böyle bir değişiklik, eminim, sizin için iyi olacak.

Ali Usta dükkânı almayı aklına koymuştu bir kere. Bu iş oluncaya kadar Şekerci Teyzeyi rahat bırakmıyacaktı.

— Yarın yine gelirim, diyerek ayrıldı.

Şekerci Teyze o gün erkenden dükkânı kapadı. Canı şeker satmak istemiyordu. Tezgâhın arkasına geçti, düşünceye daldı. Cingöz karşısına uzanmış, sessizce vereceği kararı bekliyordu.

Nihayet :

— Seyahate çıksak iyi olacak, dedi. Daha sonra da küçük bir çiftlik alırız. Sen ne dersin Cingöz?

— Miyav!

— Pekâlâ, dükkânı satıyoruz.

O akşam Şekerci Teyze şeker yapmadı. Bütün zamanını elbise ve eşyalarını toplayıp bavullara, sandıklara yerleştirmekle geçirdi. Cingöz de yerinde duramıyordu. Pembe diliyle tüylerini iyice yaladı, temizledi.

Şekerci Teyze eline geçen parayı bankaya yatırdı. Yal-

nız yolda lâzım olacak kadarını yanına aldı.

Kıyılarımızda görmedikleri liman kalmadı. Gittikleri şehirlerde birkaç gün kalıyorlar, iyice geziniyorlardı. Otobüs ve trenle yaptıkları seyahatlerde yurdumuzu yakından tanıdılar, öğrendiler.

Seyahatten bıkmışlardı. Bir gün Şekerci Teyze :

— Küçük bir çiftlik alıp bir de o hayatı deneyelim, dedi. Ne dersin Cingöz?

— Miyav!

— Anlaştık.

Şekerci Teyzenin şansı açıkmış. Marmara Denizi kıyısında, küçük bir kasabada istediği gibi bir çiftlik buldu. Ev küçücük, kullanışlı ve şirindi. Kısa zamanda bahçesinde güzel çiçekler, sebzeler yetiştirdi. Tavukları her gün yumurtluyor, ineği bol süt veriyordu, ama bu hayat Şekerci Teyzeyi pek sarmamıştı. Eski işini çok arıyordu. Müşterilerini, şeker verdiği çocukları, kapıdan gelen çıngırak seslerini bile özlemişti...

Cingöz, evin içinde ve bahçede avlanıyordu. O kadar çok fare vardı ki, durup dinlenecek vakit bulamıyordu. Vitrinde güneşlendiği sıralarda ne bahtiyardı.

Bir gün Şekerci Teyze :

— Çiftlikten eskisi kadar hoşlanmıyorum Cingöz, dedi. Burayı satıp yine bir dükkân alalım mı?

— Miyav!

Çiftliği sattılar. Şehre dönüp küçük bir dükkân aramaya başladılar. Baktıklarının hiçbiri istedikleri gibi değildi. Şekerci Teyze :

— Ne yapacağız, diye üzülüp duruyordu.

Bir sabah eski dükkânın önünden geçiyorlardı. Güçlükle tanıyabildiler «Şekerci Ali Tomar» diye bir tabelâ asılıydı. Aman Allahım, o güzelim dükkân ne hale gelmişti; vitrin toz toprak içindeydi. Ali Usta bir köşede pineklemiş oturuyordu. Arkada iki küçük fare, sürükledikleri çikolata parçasını duvardaki deliğe sokmağa uğraşıyordu.

Dükkâna girdiler. Çıngırak hafifçe paslanmıştı.

— Merhaba Ali Usta, canınız sıkılmışa benziyor. Ne oldu size?

Ali Usta başını kaldırmadan :

— Merhaba, dedi. Görüyorsunuz ya, işler iyi gitmedi. Müşteriler şekerleri beğenmiyorlar. Renkleri sizinkiler gibi parlak olmuyormuş. Fareler gündüz bile ortaya çıkıyorlar. İyi bir kedi çok aradım, ama boşuna.

Şekerci Teyze de üzülmüştü.

— Dükkânı bize satsanız olmaz mı, diye sordu.

—Memnuniyetle. Hem de yarı fiyatına veririm size.

Cingöz sevinçten uçuyordu.

— Miyav! Miyav!...

Bundan sonra sabahları vitrinde güneşlenecek, kapının üstündeki çıngırak her müşteri geldikçe tatlı tatlı çınlıyacak, dükkân pırıl pırıl parlıyacak ve hiçbir fare Şekerci Teyzenin dükkânına adım atmağa cesaret edemiyecekti.

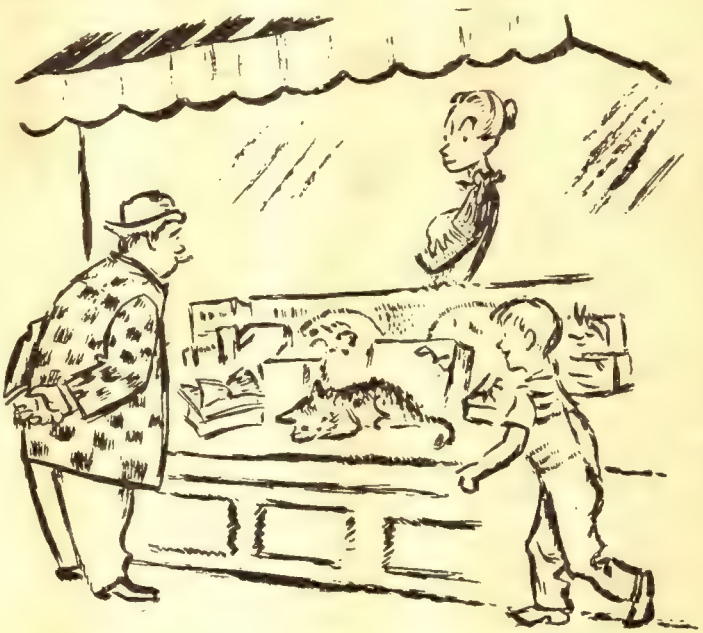

LAMA

Lama, Güney Amerika'da yaşayan deve cinsinden bir hayvandır. Yalnız hörgücü yoktur ve deveden daha küçüktür. En çok Peru'nun güney taraflarında bulunur. Eşek ve at gibi o da yük taşır. And Dağlarının en sarp yerlerine çıkabilir. Bunların soğuğuna karşı dayanıklıdır. Vücudunu örten tüyler çok sıktır. Bazıları düz siyah renklidir. Beyaz üstüne siyah veya kahverengi benekli olanlarına da pek çok raslanır.

HAYVAN DOSTLARI

Gül Atasagun

Günay Güvençoğlu

Dursun Ofluoğlu

Nisu Azuz

Tülay Baskıcı

Emel Cinkaya

Tülin Elbaş

Candan Güneri

Kemal Kocacenk

Gülcan Yassıtaş

Emin Modanoğlu

Kemal Diyarbakırlı

İlkin Gürsoy

Çetin Tükel

Bülent Ulutürk

Bülent Baykurt

Bahri Biberoğlu

Turgay Baskıcı

Şamil Beret

Deniz Sağdıç

Mutlu Parkan

Ekrem Eriş

Asuman Çalapkulu

Hayati Eris

Şule Beret

Tuna Baykurt

KARDAN KIZ

— Başı 7. sayfada —

ha göremiyeceklerini sanarak günlerce gözyaşı döktüler. Kızlarını hatırladıkça geride bıraktığı beyaz kürkünü ortaya çıkarıp öpüyorlardı.

Kış gelip de tekrar kar yağmaya başlayınca dışarda pencerelerinin önünde tatlı bir kahkaha duydular. İkisi birden :

— Bu bizim kar kızımızın sesine benziyor, diyerek hemen kapıyı açtılar.

Kardan kız içeri girdi. Annesine, babasına sarıldı. Eski giyeceklerini giyerek tekrar bahçeye çıktı.

Bundan sonra her yıl bahar gelince kardan kız daha soğuk ülkelerdeki arkadaşlarının yanına gitti, ama kışın annesiyle babasına dönmeyi unutmadı.

★

Kardeşlerimizden Şiirler

ANNECİĞİM

Her gün düşünüyordun,
Babam için üzülüyordun
Sevgili anneciğim.
3 Eylülde sıkıntın sona erdi
20 Eylülde babam geldi.

Gökçe GÜLEÇ

★

AY DEDE

Aydınlık gecelerde
Bakıversen bir kere,
Bizim güzel ay dede
Yedi kat gökyüzünde.
Önce bir iplik gibi
İpincecik olan ay,
Gittikçe kalınlaşır
Sonra olur dolunay.
Bin bir türlü şekle
Giren bizim ay dede
Bir bakmışın kaybolmuş
Gökyüzü bulut dolmuş.

İnci DİKER

★★★★ ★★★★★★★★★★★ ★★★★★★★★★★

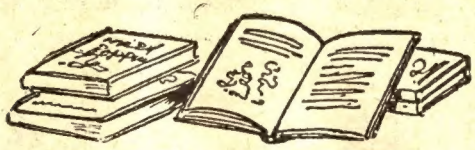

Bilginizi arttıracak

3 kitap

- **Eşyaların Hikâyesi** (300 kuruş)
- **Işığın Hikâyesi** (200 »)
- **Saatin Hikâyesi** (250 »)

Yukarıdaki kitapları Maarif Vekilliği yardımcı kitap olarak kabul etmiştir. Bunları okuyanlar tabiat ve fen derslerinden daha çok bilgili olurlar.

— Bu kitaplar, kafanızı zenginleştirir.
— Bu kitaplar, birçok meraklarınızı giderir.
— Onları mutlaka okuyunuz.

★

Kitap parası (Doğan Kardeş Yayınevi P. K. 1146 İstanbul) adresine posta pulu olarak gönderilirse hemen posta ile yollanır.

★★★★★★★★★★ ★★★★★★★★★★ ★★★★

EVET Mİ, HAYIR MI ?
CEVAPLARI

1. Hayır. Yeryüzü 24 saat dilimine ayrılmıştır. Bunların her biri arasında bir saatlik bir fark vardır. Yalnız bu adam 24 üncü saat diliminde olan Wake Adasından, birinci saat diliminde olan Midway Adasına geçtiği, yani batıdan doğuya gittiği için 24 saat, yani bir gün kazanmış oluyor.

2. Hayır. Kanal kuzeyden güneye doğrudur.

3. Hayır, uçamaz.

4. Evet.

5. Evet. Havada en çok yükseldiği anda tekrar alçalmadan pek kısa bir zaman için hareketsiz kalır.

6. Hayır, Habeşistan. İlk defa 9 uncu yüzyılda içildiği rivayet ediliyor.

Abonesi biten kardeşler... Beni yeni her ay görmek istiyorsanız abonenizi yenileyiniz.

Doğan Kardeş

Türkiye Hayvanları Koruma Cemiyetinin İstanbul okullarında açtığı yarışmada derece alan yazılardan biri.

Kurdun Merhameti

On bir yaşındaydım. Karaköse'de bulunuyorduk. O yıl büyük bir kış olmuştu. Bir gün şehrin yakınına inen bir kurdu avcılar yakalamış, şehire getirmişlerdi. Halka seyrettirileceğini duyunca, kardeşimle birlikte kurdun bulunduğu yere gittik. Bacağından akan kanlar her tarafını kırmızıya bulamıştı. Bu haliyle kurt bende korkudan çok merhamet uyandırdı. Ama ne var ki, merak bizi o anda seyirciler arasına kattı.

Biraz sonra birkaç pos bıyıklı adam geldi. Bunlar halkı yararak kurda yaklaştılar. Arkalarında insan sürüsü, karları temizlenmiş bir alana geldiler. Oraya daha önceden bir direk çakılmış ve direğin tepesine daire şeklinde bir tahta konulmuştu. Bu tahtanın üzerinde duran eli kırbaçlı bir adam kurdun getirilmesini bekliyordu. Kurt direğe yaklaştırılınca, pos bıyıklı adamın birisi kurdun ipini eline aldı. Onu sürüklemeğe çalıştı. Sürükleyemeyince ardına baktı ve kurda yaklaşarak bir tekme vurdu. Kurt inledi. Öteki pos bıyıklıların da yardımıyla kurdu direğin yanına getirdiler. İpi direğe bağladılar. Pos bıyıklılardan biri eğildi, kurdun ağzının bağını çözdü. Yalnız, kurt ağzının bağının çözüldüğünü anlamasın diye ipleri sarılı tuttu. Ağzı uyuşmuş olan kurt ipin çözüldüğünü anlamadı. Pos bıyıklı adam bir müddet etrafına bakındıktan sonra birden ileri doğru fırladı. Ayağa kalkıp uluyacak, etrafına saldıracak zannettiğim kurt, yerinden bile kıpırdamadı. Gözleri yumulu durdu. Kurdu getiren adamlardan biri direğin üstündekine: «Başla ülen!» diye bağırdı.

Kırbaçlı adam kurdun sırtında kırbacını şaklatmağa başlayınca, hayvan kıpırdandı, ayağa kalktı. Halsiz halsiz uludu.

İşte o sırada, birkaç kişi, önceden hazırlamış oldukları çoban köpeklerini kurdun üzerine saldılar. Köpekler belli bir yere kadar kurda yaklaştılar. Garip sesler çıkarıyorlardı. Kurt, kendisine saldıran bu köpekleri bir müddet küçümseyen bakışlarla seyretti. Sonra ayağa kalktı. Kesik kesik uludu. Bu durum karşısında köpekler dağıldılar. Bu sahne birkaç kere tekrarlandı. Bir ara saldıran köpeklere bir de siyah bir fino karıştı. Fino çoban köpeklerini geride bırakarak emin adımlarla kurda yaklaştı.

Gözlerini kapamış olan kurt, finonun havlaması ile yavaş yavaş gözlerini açtı. Finoyu görünce vücudundan bir gurur titremesi geçti zannettim. Birden canlandı. Arkadaşlarını çağırır gibi uluyarak ileri atıldı. İp kurdun bu hamlesine dayanamıyarak kopunca, halk bağırışarak dağıldı. Köpekler boğuluyormuş gibi sesler çıkardılar. Birden kardeşimi hatırlıyarak arkama baktım. Gördüğüm manzara karşısında boğulur gibi oldum. Kurt, korkudan kaçamıyan kardeşimi kokluyordu. Dizlerimin bağı çözülmüştü. Hareket edemiyordum. Kurt, kardeşimi bir müddet kokladıktan sonra etrafındaki kaçışan insanlara yarı gurur, yarı acıma, yarı bitkinlikle baktı. Arkasında kızıl bir iz bırakarak karlı dağlara doğru ilerlemeğe başladı. Meydana, vahşi bir zevk için toplanmış olan insanlar kurdun ardından korku ve hayretle bakakaldılar.

Biraz önce kurda karşı duyduğum merhamet birden sevgiye döndü. O anda hayvanlara karşı büyük bir yakınlık duydum.

Ahmet ÖZGÜNEŞ

AVCI DAYININ MACERALARI

ŞIMARIK PRENS

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.